

มคอ. ๓ รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา   ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกโรงพยาบาลสุวรงค์ประชารักษ์
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา   โรงพยาบาลสุวรงค์ประชารักษ์

หมวดที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

๒. จำนวนหน่วยกิต

๒ (๒-๐)

๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต เป็นหมวดวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพทางคลินิก

๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลอากาศตรีวิชาญ เปี้ยวนิม

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

โทร. (๐๒) ๒๐๑-๑๑๔๕ ๒๐๑-๑๑๘๖ Email : nitivejrama @ hotmail.com

อาจารย์ผู้สอน

ผศ.พล.อ.ต.นพ. วิชาญ เปี้ยวนิม	: สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา
อ.พญ. จิตตา อุดหนุน	: สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา
อ.นพ. สมิตี ศรีสนธิ์	: สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา
อ.นพ.วิศาล วรสุวรรณรักษ์	: สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา
รศ. ดร. บุษบา ฤกษ์อำนวยโชค	: สาขาวิชาพยาธิวิทยาคลินิก ภาควิชาพยาธิวิทยา
ศ.นพ. รณชัย คงสกนธ์	: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

๕. ภาควิชาการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite)

ไม่มี

๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisite)

ไม่มี

๘. สถานที่เรียน

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

ปรับปรุง วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

หมวดที่ ๒ : จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว นักศึกษาสามารถ

๑. นิยามและอธิบายความสำคัญของวิชานิติเวชศาสตร์
๒. นิยามและอธิบายกระบวนการยุติธรรม ความเกี่ยวพันของวิชานิติเวชศาสตร์
๓. ระบุบทบาทของแพทย์ต่อกระบวนการยุติธรรม
๔. อธิบายหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม กฎระเบียบข้อบังคับของแพทยสภา
๕. นิยามและอธิบายความสำคัญประเภทต่างๆของการค้นหาความจริงทางคดีที่อาศัยกระบวนการทาง

การแพทย์

๖. นิยามและอธิบายความสำคัญของผู้ป่วยคดี
๗. อธิบายแนวทางการตรวจผู้ป่วยคดี และหลักการให้ความเห็น
๘. อธิบายแนวทางการบันทึกเวชระเบียนเกี่ยวกับผู้ป่วยคดีได้อย่างถูกต้อง
๙. รวบรวมข้อมูลจากการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การเลือกใช้การตรวจและแปลผลทาง

ห้องปฏิบัติการและการรักษาโดยเฉพาะผู้ป่วยที่รับภัยอันตรายและกรณีซับซ้อนกระทำซ้ำเรา เพื่อนำมาใช้ในการออกใบ
ชั้นสูตรผู้ป่วยคดี

๑๐. นิยามและอธิบายความสำคัญของศพคดี
๑๑. อธิบายแนวทางการชันสูตรพลิกศพคดีและหลักการให้ความเห็น
๑๒. อธิบายแนวทางการชันสูตรศพ ณ ที่เกิดเหตุและออกใบชันสูตรพลิกศพรวมทั้งหนังสือรับรองการตาย
๑๓. อธิบายวิธีการผ่าศพ (Autopsy) และเงื่อนไขการส่งต่อศพเพื่อการผ่าศพ
๑๔. อธิบายวิธีการประสานงานเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพคดี ณ ที่เกิดเหตุและในโรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่

ร่วมชันสูตรพลิกศพทุกฝ่าย โดยเฉพาะพนักงานสอบสวน (ตำรวจ)

๑๕. นิยามและอธิบายความสำคัญของพยานหลักฐานทางการแพทย์ แนวทางในการดำเนินการเก็บและส่ง
ตรวจวัตถุพยานได้ถูกต้อง

๑๖. นิยามและอธิบายความสำคัญของรายงานการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

๑๗. แสดงเจตคติที่ดีต่อการให้บริการแบบองค์รวมกับบุคลากร ประชาชน ชุมชน และกระบวนการยุติธรรมทุก
ได้แก่

- ปฏิบัติวิชาชีพเวชกรรมโดยยึดคำปฏิญาณของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
Hippocratic Oaths, International Codes of Medical Ethics และ Declaration of Geneva
ตาม พ.ร.บ.วิชาชีพเวชกรรมและข้อบังคับแพทยสภาโดยเคร่งครัด

- ตระหนักความสำคัญของจรรยาแพทย์ต่อการประกอบวิชาชีพปฏิบัติและการพิสูจน์
หลักฐานอันจะนำไปสู่ทุ้รเวชปฏิบัติ

- ตระหนักความสำคัญของบทบาทแพทย์และการใช้วิชาความรู้การแพทย์อย่างมี
คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมและสังคม

- ตระหนักความละเอียดรอบคอบของการสำรวจหลักฐานและบันทึกผลที่ถูกต้องชัดเจน
ตามความเป็นจริงอย่างเหมาะสม

- ตระหนักความสำคัญของสิทธิผู้ป่วยด้านนิติเวช
- ตระหนักความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อศพโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และความรู้สึกของญาติในการปฏิบัติใดๆ ต่อศพ
- ตระหนักความสำคัญของการถูกฟ้องร้องของแพทย์ต่อแพทยสภา และวิธีป้องกันการถูกฟ้อง ดังกล่าว
- ตระหนักความสำคัญของการใช้ความรู้ทางนิติเวชศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนและชุมชน

๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา / ปรับปรุงรายวิชา

เพื่อปรับปรุงรูปแบบประมวลรายวิชาให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และข้อกำหนดของแพทยสภาและเพิ่มเติมเนื้อหาให้ทันสมัย เพิ่มเนื้อหาของรายวิชาในเรื่องการเขียนใบรับรองแพทย์ต่างๆ เพิ่มประเด็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ลงในหลักสูตรให้ชัดเจนและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น

หมวดที่ ๓ : ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา (course description)

ความหมายนิติเวชศาสตร์ ความสำคัญของข่างานนิติเวช การชันสูตรพลิกศพคดี การตรวจผู้ป่วยคดี วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ การแพทย์ นิติพิษวิทยา นิติซีโรโลยี รายงานการชันสูตรพลิกศพและผู้ป่วยคดี กฎหมายการแพทย์ บทบาทแพทย์กับกระบวนการยุติธรรม การเป็นพยานศาล

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

การบรรยาย / อภิปราย	การปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
๓๓	-	๔๐

๓. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษา และแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

สัปดาห์ละ ๒๐ ชั่วโมง โดยนักศึกษาแจ้งกำหนดนัดแก่เจ้าหน้าที่สาขาวิชานิติเวชวิทยา ล่วงหน้าในเวลาที่เหมาะสม

หมวดที่ ๔ : การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

๑. การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์การสอนและกิจกรรมนักศึกษา
๑. มีความรับผิดชอบ	ประเมินความรับผิดชอบในการทำงานในคาบเรียนกลุ่มย่อย
๒. มีวินัย	ประเมินวินัยในการตรงต่อเวลา และวินัยในการแต่งกายในการเข้าชั้นเรียน การเข้าเรียนกลุ่มย่อย การฝึกปฏิบัติ และการสอบ
๓. มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ประเมินความสามารถในการค้นคว้าด้วยตนเองในการเรียนกรณีศึกษาและ

วิธีการประเมิน

จากการประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาระหว่างเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยอาจารย์ผู้สอน

๒. การพัฒนาผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

ตัวหนาขีดเส้นใต้ = ความรับผิดชอบหลัก

อักษรปกติขีดเส้นใต้ = ความรับผิดชอบรอง

อักษรปกติ = ไม่ได้รับผิดชอบ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

๑. ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(๑) สามารถแสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมต่อวิชาชีพ

(๒) สามารถแสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและวิชาชีพ เป็นที่ไว้วางใจของผู้ป่วยและสังคม

(๓) สามารถแสดงออกถึงบุคลิกอันเป็นที่น่าศรัทธา

(๔) มีความตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อภาระงาน

(๕) มีความรับผิดชอบต่อผู้ป่วย และงานที่ได้รับมอบหมาย

(๖) เข้าใจความต้องการและข้อจำกัด โดยไม่แบ่งแยกในบริบทของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา อายุ เพศ และ

ฐานะ

(๗) แสดงออกโดยการให้ความจริงแก่ผู้ป่วย รักษาความลับ และเคารพในสิทธิของผู้ป่วย โดยคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ

(๘) มีความเข้าใจและสามารถให้การบริบาลสุขภาพโดยมุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลาง

๒. กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(๑) มีการสอนในคาบเรียนบรรยายในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย การรักษาความลับของผู้ป่วย และโทษหากไม่ปฏิบัติตาม

(๒) เน้นย้ำความสำคัญของการตรงต่อเวลา วินัยและความรับผิดชอบ เน้นว่าจะมีการเฝ้าประเมินตลอดรายวิชา

(๓) การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์

๓. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

(๑) การสังเกตและประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาระหว่างเรียนตลอดรายวิชา

ด้านความรู้

๑. ผลการเรียนรู้ด้านความรู้

(๑) มีความรู้ความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ระดับพื้นฐาน

(๒) มีความรู้ความเข้าใจทางวิชาชีพและทักษะทางคลินิก (ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรม พ.ศ.๒๕๕๕ ภาคผนวกที่ ๑ หมวดที่ ๑ ในข้อ ๑.๕ ๑.๖ และ ๑.๗)

(๓) มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างเสริมสุขภาพ และระบบบริบาลสุขภาพ

(๔) มีความรู้ความเข้าใจในเวชจริยศาสตร์

(๕) มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม

(๖) มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ยา ผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในเศรษฐศาสตร์คลินิก

(๗) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านระบาดวิทยา ชีวสถิติ เวชสารสนเทศ วิทยาการระบาดคลินิก และเวชศาสตร์เชิงประจักษ์

(๘) มีความรู้ความเข้าใจในความรู้ทางสังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ ที่จำเป็นสำหรับสร้างเสริมเจตคติ และสร้างความเข้าใจต่อเพื่อนมนุษย์และสังคม

(๙) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารงานขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข

(๑๐) มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานระบบคุณภาพรวมทั้งด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย

๒. กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้

(๑) มีการสอนในคาบเรียนบรรยายในเรื่องนิติเวชศาสตร์ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้

(๒) มีการสอนในคาบเรียนบรรยายในเรื่องซึ่งเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเวชกรรม

(๓) ในคาบเรียนกลุ่มย่อยจะให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในการเขียนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรผู้ป่วยคดีและชันสูตรพลิกศพ โดยอาจารย์จะเป็นผู้แนะนำและประเมิน

(๔) มีการสอนในคาบเรียนกลุ่มย่อยที่ให้นักศึกษาให้ความเห็นในกรณีศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดข้อบังคับแพทยสภา และให้ความเห็นในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเวชกรรม โดยอาจารย์จะเป็นผู้แนะนำและประเมิน

(๕) คาบฝึกปฏิบัติที่นักศึกษาจะได้ลงมือทำการตรวจศพและออกตรวจที่เกิดเหตุด้วยตนเองทุกคน โดยมีอาจารย์คอยควบคุมดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

๓. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้

(๑) การสอบทฤษฎีและปฏิบัติที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้

(๒) การสอบทฤษฎีและปฏิบัติซึ่งเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเวชกรรม

(๓) การประเมินงานที่นักศึกษาได้ทำในคาบเรียนกลุ่มย่อยทั้งงานที่ทำคนเดียวและทั้งกลุ่ม

(๔) การประเมินการปฏิบัติของนักศึกษาในคาบฝึกปฏิบัติ

ด้านทักษะทางปัญญา

๑. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

(๑) ตระหนักถึงในศักยภาพและข้อควรพัฒนาของตน เพื่อกำหนดความต้องการในการเรียนรู้และพัฒนาของตนเอง ได้อย่างครอบคลุมทุกด้านที่จำเป็น

(๒) สามารถวางแผนและแสวงหาวิธีการสร้างและพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมที่เหมาะสม

(๓) สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๔) สามารถนำข้อมูล และหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิง และแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน และทางคลินิกที่สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบททางสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

(๕) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแสวงหาและแลกเปลี่ยนความรู้ ฝึกทักษะ รวมทั้งพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(๖) เลือกใช้วิธีการตรวจโดยเครื่องมือพื้นฐาน เครื่องมือพิเศษ และการตรวจทางห้องปฏิบัติการโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและเหมาะสม

(๗) เข้าใจถึงบทบาท คุณประโยชน์ และแนวทางการบูรณาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้ากับระบบสุขภาพของประเทศ เพื่อเลือกใช้หรือส่งต่อได้อย่างเหมาะสม

(๘) เข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพงาน รวมทั้งสามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สร้างองค์ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติงานประจำวัน และเข้าใจในระบบบริหารจัดการความรู้

(๙) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ ชีวิตและความตาย วัฒนธรรม สังคม กฎหมาย เศรษฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อเชื่อมโยงกับการบริหารสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

(๑) การเน้นย้ำเรื่องขั้นตอนการคิดอย่างเป็นระบบในคาบเรียนบรรยาย และยกตัวอย่างประกอบอย่างสม่ำเสมอ

(๒) ให้นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนวิธีการคิดและทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบในคาบเรียนกลุ่มย่อย

(๓) ให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการประยุกต์เรื่องชีวิตและความตายเพื่อเชื่อมโยงกับการบริหารสุขภาพในคาบฝึกปฏิบัติ

๓. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

(๑) ประเมินด้วยข้อสอบทั้งทางภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเป็นระบบไม่เน้นความจำ

(๒) สังเกตและประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาในคาบเรียนกลุ่มย่อยและคาบฝึกปฏิบัติ

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

๑. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

(๑) มีความสามารถในการปรับตัวเชิงวิชาชีพและมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับผู้เกี่ยวข้อง

(๒) สามารถทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและสมาชิกในทีมดูแลรักษา ทีมสุขภาพและทีมในชุมชนของระบบบริการสาธารณสุข รวมทั้งในบริบทหรือสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

(๓) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสังคม และรับผิดชอบต่อการพัฒนาวิชาชีพ องค์กร และสังคมอย่างต่อเนื่อง

(๔) สามารถทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชนให้มีบทบาทในการดูแล สร้างเสริมสุขภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสม

๒. กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

(๑) ให้นักศึกษาฝึกการทำงานเป็นทีมในการเรียนกลุ่มย่อย

๓. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

(๑) ประเมินความสามารถในการทำงานเป็นทีมจากการเรียนกลุ่มย่อย

ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑) สามารถประยุกต์ใช้หลักตรรกะ คณิตศาสตร์ และสถิติทางการแพทย์ได้อย่างเหมาะสม

(๒) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน การนำเสนอและภาษาท่าทาง รวมทั้งสามารถอ่านวารสาร และตำราภาษาอังกฤษได้อย่างเข้าใจ

(๓) สามารถขอความยินยอมในการรักษาพยาบาลจากผู้ป่วย รวมทั้งสร้างความมั่นใจเรื่องการรักษาของผู้ป่วย

(๔) มีทักษะการสื่อสารในสถานการณ์เฉพาะ เช่น การแจ้งข่าวร้าย การจัดการเมื่อเกิดข้อผิดพลาด การขอความยินยอมในการรักษาพยาบาล การโน้มน้าว โกล่เกลี่ย และเจรจาต่อรอง

(๕) มีทักษะในการรับฟังปัญหา เข้าใจถึงความรู้สึกและความวิตกกังวลของผู้ป่วยและญาติ อีกทั้งสามารถตอบคำถาม อธิบาย ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

(๖) สามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งมีวิจารณญาณในการประเมินข้อมูล ด้วยหลักการของวิทยาการระบาดคลินิก และเวชศาสตร์เชิงประจักษ์

(๗) มีทักษะในการรับข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ และแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ ที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถอ่าน วิเคราะห์ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ

(๘) สามารถเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์

๒. กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี
รับผิดชอบ

(๑) การเรียนกลุ่มย่อยที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเสนองานที่ทำ

(๒) สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในขณะชั้นสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ

๓. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ

(๑) การประเมินการนำเสนองานที่ทำในกลุ่มย่อย

(๒) การประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาในขณะชั้นสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ

ด้านทักษะพิสัย

๑. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย

(๑) มีความสามารถในการสังเกตอาการปฏิกิริยา ท่าทีของผู้ป่วยและญาติ

(๒) มีความสามารถในการซักประวัติและตรวจร่างกายผู้ป่วยได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสม

(๓) มีทักษะในการให้การดูแลรักษา และทำหัตถการที่จำเป็น

(๔) มีความสามารถในการตรวจและแปลผล โดยเครื่องมือพื้นฐาน และการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่จำเป็นได้ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและเหมาะสม

๒. กลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะทางคลินิก

(๑) บรรยายให้เห็นถึงวิธีการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่มีความคุ้มค่าและเหมาะสม

(๒) คาบฝึกปฏิบัติที่นักศึกษาจะได้สังเกตและลงมือทำการตรวจศพด้วยตนเองทุกคน โดยมีอาจารย์คอยควบคุมดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

๓. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางคลินิก

(๑) การประเมินผลโดยการสอบทางภาคทฤษฎี

(๒) ประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาในขณะตรวจศพ

หมวดที่ ๕ : แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

สัปดาห์	หัวข้อเรื่อง		อาจารย์ผู้สอน
	การบรรยาย	ชั่วโมง	
๑	- บทนำและขอบเขตวิชานิติเวชศาสตร์ - กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ - การชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ - การเกิดและการตายตามกฎหมาย - การพิสูจน์บุคคล - การเปลี่ยนแปลงหลังตาย การประมาณเวลาตาย - การตายโดยผิดธรรมชาติ - การตายกะทันหันและไม่คาดคิด - การเขียนรายงานชันสูตรพลิกศพคดี - การเขียนรายงานชันสูตรผู้ป่วยคดี	๐๑:๐๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๓๐ ๐๓:๐๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๓๐	ผศ.พล.อ.ต.นพ.วิชาญ เปี้ยวนิ่ม อ. นพ. วิชาล วรสุวรรณรักษ์ อ.พญ. จิตตา อุดหนุน ผศ.พล.อ.ต.นพ.วิชาญ เปี้ยวนิ่ม อ. นพ. วิชาล วรสุวรรณรักษ์ อ. นพ. วิชาล วรสุวรรณรักษ์ อ.พญ. จิตตา อุดหนุน อ.พญ. จิตตา อุดหนุน อ.นพ.สมิทธิ์ ศรีสนธิ์
๒	- ผู้ป่วยคดี การตรวจผู้ป่วยคดี และบาดแผล - วิธีการผ่าชันสูตรศพคดี - ความผิดทางเพศ - Child Abuse - นิติจิตเวช - วัตถุพยานทางการแพทย์ - นิติพิษวิทยา - DNA กับงานนิติเวช - กระบวนการยุติธรรมและบทบาทของแพทย์ - วิธีการผ่าชันสูตรศพคดี (สังเกตการณ์ที่ห้องปฏิบัติการตรวจศพ)	๐๒:๓๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๓๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๐๐ ๐๑:๓๐ ๐๓:๐๐ ๐๓:๐๐	ผศ.พล.อ.ต.นพ.วิชาญ เปี้ยวนิ่ม ผศ.พล.อ.ต.นพ.วิชาญ เปี้ยวนิ่ม อ. นพ. วิชาล วรสุวรรณรักษ์ อ.นพ. สมิทธิ์ ศรีสนธิ์ อ. นพ. วิชาล วรสุวรรณรักษ์ ศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์ อ.นพ. สมิทธิ์ ศรีสนธิ์ อ.นพ. สมิทธิ์ ศรีสนธิ์ รศ.ดร.บุษบา ฤกษ์อำนวยโชค ศ.แสวง บุญเฉลิมวิภาส อ. วิชาญ /อ. วิชาล อ.สมิทธิ์ อ.จิตตา
รวม		๓๓:๐๐	
สอบภาคทฤษฎี (MCQ)			

- วิธีจัดการเรียนการสอน

รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑ นวอน ๔๑๑ (NVEF411) ประกอบด้วยภาคทฤษฎี ๒ หน่วยกิต มีการศึกษาในห้องเรียน และสังเกตการณ์การปฏิบัติงาน ณ ห้องผ่าศพ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายใต้ความดูแลของอาจารย์

กิจกรรมการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ประกอบไปด้วย

(๑) การบรรยายและร่วมอภิปรายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้มีความเข้าใจในเรื่องที่กำหนดอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง ถ่องแท้ และชัดเจนยิ่งขึ้นประกอบด้วยกิจกรรมโดยอาจารย์จะบรรยายนำในส่วนที่สำคัญ

ให้นักศึกษาร่วมอภิปราย และให้ข้อคิดเห็นในส่วนที่ไม่เข้าใจที่นำมาซักถามอาจารย์และส่วนที่เป็นความรู้เพิ่มเติม แต่นักศึกษาต้องค้นคว้ามาก่อนล่วงหน้าและทบทวนเองหลังชั่วโมง

(๒) กรณีศึกษา (Case study) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างคนไข้ ศพหรือกรณีนำมาประเมินและสังเคราะห์ตามหลักวิชา โดยประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาก่อน เพื่อการวินิจฉัยและดำเนินการประกอบด้วยกิจกรรมโดยนักศึกษาต้องทบทวนความรู้ในเรื่องนั้นๆ และทำการบ้านมาก่อน (หากได้แจกตัวอย่างหรือกรณีล่วงหน้า) และนำมาอภิปรายในกลุ่ม โดยอาจารย์จะเป็นผู้ช่วยและสรุปประเด็นที่สำคัญ

(๓) การชันสูตรพลิกศพคดี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาทราบขั้นตอนและเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายหลังการตาย วิธีการและขั้นตอนการชันสูตรศพ การผ่าศพ การวินิจฉัยระยะเวลาตาย การพิสูจน์ตัวบุคคล สาเหตุการตาย พฤติการณ์การตาย และการบันทึกรายงานประกอบด้วยกิจกรรม โดยนักศึกษาต้องทบทวนความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนอาจารย์เป็นผู้แนะนำ (เมื่อมีศพ) โดยอาจจะต้องเปลี่ยนชั่วโมงเรียนตามความเหมาะสม เพื่อพานักศึกษาไปยังห้องผ่าศพ อาจารย์ดำเนินการชันสูตรและผ่าศพคดีและสาธิต โดยนักศึกษาต้องอภิปรายร่วม ตอบคำถามและซักถาม นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม นักศึกษาสังเกตการณ์ชันสูตรศพและต้องเขียน รายงานตามที่กฎหมายกำหนดอย่างน้อย ๑ ราย (โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม)

(๔) การศึกษาผู้ป่วยคดี โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักศึกษาได้มีทักษะและเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกเวชระเบียนผู้ป่วยคดีในกรณีต่างๆ เช่น มีการบาดเจ็บจากบาดแผล ความผิดปกติทางเพศ พนักงานสอบสวนส่งมาตรวจ และสามารถออกใบชันสูตรผู้ป่วยคดีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมประกอบด้วยกิจกรรมโดยนักศึกษาจากบันทึกเวชระเบียน โดยนักศึกษาต้องร่วมอภิปรายตอบคำถาม ซักถามและเขียนใบชันสูตรผู้ป่วยคดีตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนดและนำเสนอในชั้นเรียน ทั้งนี้ นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม

(๕) การทบทวนก่อนเข้าชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจประเด็นต่างๆ อย่างถ่องแท้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองก่อนเข้ารับการสอนประกอบด้วยกิจกรรมโดยนักศึกษาต้องทบทวนเรื่องที่เรียนมาก่อนและกำหนดคำถามล่วงหน้า เพื่อนำมาถามในห้องเรียน อาจารย์จะเป็นผู้ตอบคำถามหรืออธิบายประเด็นที่สำคัญหรือที่ยากต่อความเข้าใจอาจารย์นำคำถามให้นักศึกษาร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

(๖) การศึกษาด้วยตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจในเรื่องที่ต้องเรียนรู้ ทั้งความหมาย แนวคิด หลักการ เหตุผล ความก้าวหน้า ความสำคัญ ประโยชน์ ผลกระทบ และประเด็นที่มีคุณค่าต่างๆ ประกอบด้วยกิจกรรมโดยนักศึกษาต้องค้นคว้าด้วยตนเองจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ในห้องเรียน

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

๑. พฤตินิสัย เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ (Professional habits, Attitudes, Moral and Ethics) หมายถึง พฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับการเป็นแพทย์ที่ดี ได้แก่ ความสนใจในเรื่องที่ศึกษาทั้งทางด้านกฎหมาย สิทธิผู้ป่วย ผู้ตาย ตลอดจนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย มีความสนใจและ ใฝ่รู้ทางวิชาการ มีน้ำใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์โดยสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาระหว่างเรียนและเข้าสังเกตการณ์ผ่าศพ ณ ห้องผ่าศพ

๒. ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ (Communication and Interpersonal skills) คือ การ approach ที่เหมาะสมมีสัมพันธภาพที่ดีต่ออาจารย์ ผู้ร่วมงานและบุคคลภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์โดยสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาระหว่างเรียน

๓. ความรู้พื้นฐาน (Knowledge based) ได้แก่ การทดสอบความรู้พื้นฐานทางนิติเวชศาสตร์ ด้านความจำ ความเข้าใจในการวินิจฉัยและวางแผนแก้ปัญหาผู้ป่วยคดี ศพคดี การทำรายงานต่าง ๆ ของผู้ป่วยคดี ศพคดี หลักการเป็นพยานศาลของแพทย์ หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์การศึกษา ซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์โดยการซักถาม ตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน ร่วมกับการสอบลงกองและสอบรวบยอด MCQ

๔. ทักษะทางคลินิก (Clinical skills including problem- solving skills) ได้แก่ ความสามารถในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกเวชระเบียนเกี่ยวกับการซักประวัติ ตรวจร่างกายผู้ป่วยคดี ตรวจศพคดี ตรวจและแปลผลทางห้องปฏิบัติการ การบันทึกรายงาน การออกใบรายงาน การออกใบรับรองแพทย์ การให้ความเห็นผู้ป่วยคดีและศพคดี และการคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์โดย

- สังเกตพฤติกรรมการสังเกตการณ์ ณ ห้องผ่าศพคดี
- สังเกตวิธีตอบและถามคำถามระหว่างการเรียนรู้
- การตรวจรายงานผู้ป่วยคดี ศพคดี
- การเขียนรายงานใบชันสูตรผู้ป่วยคดีและชันสูตรพลิกศพคดี
- การสอบ OSCE

๕. ทักษะการพัฒนาคำรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous professional development) มีความใฝ่รู้เรียนรู้และแสวงหาคำรู้ด้วยตนเองใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการหาข้อมูลใหม่ ๆ ได้ ซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์โดยการศึกษาปัญหาผู้ป่วยโดยการเสนอรายงานและอภิปรายในชั้นเรียนและตรวจรายงาน

๒.๑ การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

(๑) การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (formative evaluation)

เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างการสอนภาคทฤษฎีและการปฏิบัติงาน โดยอาจารย์ผู้สอน

(๒) การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (summative evaluation)

เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎี เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีในปลายสัปดาห์ที่ ๑ และวัดผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทุกกลุ่มย่อยในปลายสัปดาห์ที่ ๔ เพื่อตัดสินผลการศึกษาระดับชั้นปีที่ ๔

หัวข้อที่ประเมินและการให้คะแนน (summative evaluation)

หัวข้อที่ประเมิน	น้ำหนักคะแนน	วิธีการ/เครื่องมือ
๑. ภาคทฤษฎี (Knowledge Based) ๑.๑ MCQ	๑๐๐	ข้อสอบปรนัยจำนวน ๑๐๐ ข้อ
๒. Clinical skills ๒.๑ สังเกตการณ์ขณะเข้าสังเกตการณ์การผ่าศพคดี ๒.๒ รายงาน / ใบขึ้นสูตรผู้ป่วยคดี ๒.๓ รายงาน / ใบขึ้นสูตรศพคดี	O/S/M/U O/S/M/U O/S/M/U	แบบประเมิน รายงาน รายงาน
๓. Communication and interpersonal skills ๓.๑ สังเกตการณ์ขณะเข้าสังเกตการณ์อาจารย์ปฏิบัติงานด้านการผ่าศพคดี	O/S/M/U	แบบประเมิน
๔. Professional habits , attitudes , moral and ethics เข้าสังเกตการณ์การผ่าศพ	O/S/M/U	แบบประเมิน
๕. Continuous professional development การเสนอรายงานในชั้นเรียน	O/S/M/U	รายงาน
รวม	๑๐๐%	

O = Outstanding   S = Satisfactory   M = Marginal   U = Unsatisfactory

๒.๒ การให้เกรดและการตัดสินผล

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี พ.ศ.๒๕๕๒ และประกาศ เรื่อง การวัดและประเมินผลการศึกษานักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

๒.๒.๑ การคิดคะแนนรวมก่อนให้เกรด

- คะแนนความรู้ (Knowledge)
- การคิดคะแนนดิบ (raw score) จากการสอบ MCQ
- แปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนกลางที่มีช่วงคะแนน (range) หรือ S.D. เท่ากัน

การแปลงคะแนนดิบ เป็นแต้ม (grade scales) ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยซึ่งกำหนดสัญลักษณ์(grade) ไว้ดังนี้ :

A=๔.๐๐ , B+=๓.๕๐, B=๓.๐๐, C+=๒.๕๐, C=๒.๐๐, D+=๑.๕๐, D=๑.๐๐ และ F=๐.๐๐

การแปลงคะแนนดิบเป็นแต้ม (grade point) กระทำได้ดังนี้

ก. แปลงคะแนนโดยการตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม แต่คิดเป็นแต้ม (grade point) ดังนี้

คะแนนต่ำสุดของแต่ละชั้น	แต้ม
Median + ๐.๙๐ SD	๔.๐๐
Median + ๐.๖๕ SD	๓.๗๕
Median + ๐.๔๐ SD	๓.๕๐
Median + ๐.๑๕ SD	๓.๒๕
Median - ๐.๑๐ SD	๓.๐๐
Median - ๐.๓๕ SD	๒.๗๕
Median - ๐.๖๐ SD	๒.๕๐
Median - ๐.๘๕ SD	๒.๒๕
Median - ๑.๑๐ SD	๒.๐๐
Median - ๑.๓๕ SD	๑.๗๕
Median - ๑.๖๐ SD	๑.๕๐
Median - ๑.๘๕ SD	๑.๒๕
Median - ๒.๑๐ SD	๑.๐๐
Median - ๒.๓๕ SD	๐.๗๕
< Median - ๒.๓๕ SD	๐.๕๐

ข. แปลงคะแนนโดยคำนวณ MPL (Minimal Passing Level) ซึ่งคำนวณจากค่าเฉลี่ยของ AI แต่ละข้อ (ในกรณีที่ เป็น MCQ)

MPL = ผลรวมของ AI แต่ละข้อ **หาร** ด้วยจำนวนข้อของข้อสอบทั้งหมด

๒.๒.๒ การให้เกรด

แต้มรวม	เกรด
๓.๕๑ - ๔.๐๐	A
๓.๒๕ - ๓.๕๐	B+
๓.๐๐ - ๓.๒๔	B
๒.๕๐ - ๒.๙๙	C+
๒.๐๐ - ๒.๔๙	C
๑.๕๐ - ๑.๙๙	D+
๑.๐๐ - ๑.๔๙	D
< ๑.๐๐	F

ซึ่งนักศึกษาจะต้องได้สัญลักษณ์ไม่ต่ำกว่า C จึงจะถือว่าสอบผ่าน

๒.๒.๓ การคิดคะแนน วิชานิติเวชศาสตร์ มีเกณฑ์ในการคิดคะแนน ดังนี้

หมวด ๑ ภาคทฤษฎี การสอบ MCQ ซึ่งนักศึกษาจะต้องสอบได้แต้มรวมไม่ต่ำกว่า ๒.๐
จึงจะถือว่าสอบผ่าน

หมวด ๒ ภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะถือว่าสอบผ่านเมื่อ

ก. การสอบ OSCE และรายงานจะต้องได้แต้มรวมไม่ต่ำกว่า ๒.๐ และ

ข. การปฏิบัติงาน และการดูงานนักศึกษาจะต้องได้การประเมิน สัญลักษณ์ O,S หรือ M

๒.๒.๔ การตัดสิน คิดแต้มรวมจากผลรวมของการสอบในภาคทฤษฎี การสอบในภาคปฏิบัติ และการ
ปฏิบัติงานแล้วปรับเป็นสัญลักษณ์ A B+ B C+ C D+ D และ F แล้วใช้หลักการตัดสิน ดังนี้

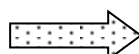
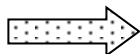
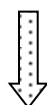
(๑) กรณีนักศึกษาไม่ผ่านการประเมินผลด้านเจตคติ ความรับผิดชอบให้ภาควิชาตัดสินผลเป็นเกรด D+, D
หรือ F ตามที่เห็นสมควร

(๒) นักศึกษาจะต้องได้เกรด C ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านการประเมินผลของภาควิชา

(๓) นักศึกษาที่ได้แต้มรวม ≥ ๒.๐๐ แต่ถ้าสอบภาคทฤษฎี หรือ ปฏิบัติชนิดใดชนิดหนึ่งไม่ผ่านจะได้รับ
การแจ้งเกรดเป็น X และมีโอกาสสอบแก้ตัว/ปฏิบัติงานเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าสอบผ่านจะได้เกรด
ตามจริง ถ้าสอบไม่ผ่านจะได้เกรด D+ และลงทะเบียนเรียนซ้ำดังแผนภูมิต่อไปนี้

แต้มรวม ≥ ๒.๐๐ แต่ไม่ผ่านการสอบทฤษฎีหรือปฏิบัติ

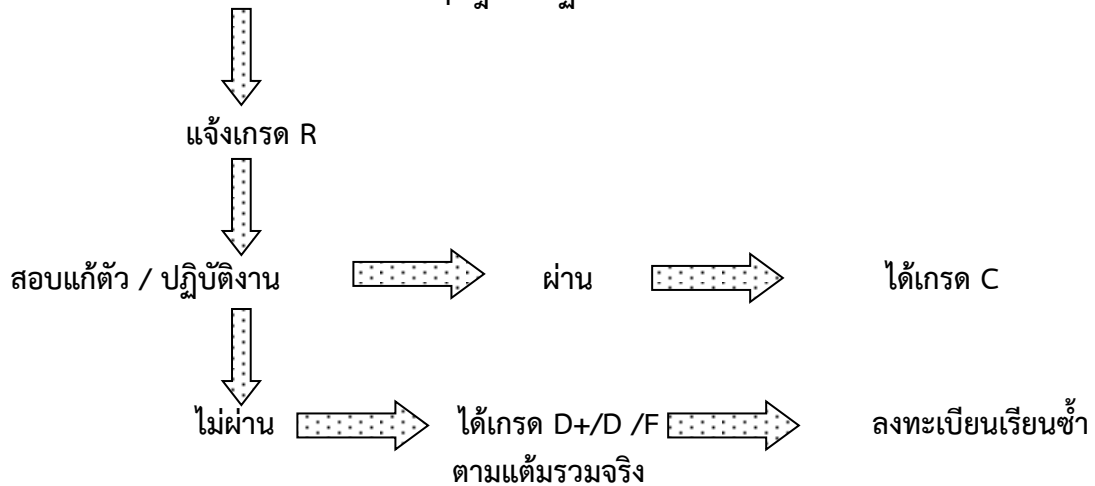
↓
แจ้งเกรด X

(๔) กรณีนักศึกษาได้แต้มรวมต่ำกว่า ๒.๐๐ โดยมีปัญหาจากการสอบหมวดใดหมวดหนึ่ง ไม่ผ่าน จะได้รับการแจ้งเตือนเป็น R และมีโอกาสสอบแก้ตัว/ปฏิบัติงานเพิ่ม ภายในเวลาที่ภาควิชากำหนด ถ้าผ่าน ได้เกรด C ถ้าไม่ผ่านได้เกรด D+/D /F ตามแต้มรวมจริง ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แต้มรวม < ๒.๐๐ แต่ไม่ผ่านการสอบทฤษฎีหรือปฏิบัติ

(๕) ในกรณีที่นักศึกษาได้แต้มรวม ๒.๐ ขึ้นไป แต่ถ้าวัดผลภาคปฏิบัติและดูงาน ซึ่งวัดผลสัมฤทธิ์ด้วย U / S / M / U ถ้านักศึกษา ได้สัญลักษณ์ U จะต้องมาปฏิบัติงานเพิ่มเติมตามที่ภาควิชาเห็นสมควร ถ้าผ่านการประเมินจึงจะได้รับเกรดที่นักศึกษาผู้นั้นได้จริง ยกเว้น การปฏิบัติงานเกี่ยวกับ Communication and interpersonal skills และ Professional habits, attitudes, moral and ethics ถ้านักศึกษาได้สัญลักษณ์ U จะไม่มีการพิจารณาคะแนนสอบ และถือว่าไม่ผ่านการประเมินของวิชานิติเวชศาสตร์ จะได้สัญลักษณ์ D+/D/F ตามที่เห็นสมควรและจะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ

(๖) นักศึกษาที่ขาดการเรียนในห้องเรียนเกินร้อยละ ๒๐ โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่มีเหตุผลสมควร จะขาดสิทธิในการเข้าสอบภาคทฤษฎี

หมวดที่ ๖ : ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. ตำราและเอกสารหลัก (Required Texts)

๑.๑ เอกสารประกอบการบรรยายที่แจกให้นักศึกษาทุกคน

๑.๒ วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.กรุงเทพฯ.ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๔.

๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

๒.๑ DiMaio VJ, DiMaio D. Forensic pathology. ๒nd ed. New York : CRC Press ; ๒๐๐๑.

๒.๒ Knight B. Simpson's forensic medicine.๑๑th ed. London : Arnold ; ๑๙๙๗.

๒.๓ Spitz WU, editor. Spitz and Fisher's Medico legal investigation of death. ๔th ed. Illinois : Charles C Thomas publisher Ltd ; ๒๐๐๔.

๒.๔ วิชาญ เปี้ยวนิม, อารัง จิรจรรยาเวช, นิติพยาธิวิทยาและนิติเวชวิทยา, กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์เดือน ตุลา จำกัด; ๒๕๕๐.

๒.๕ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, นิติเวชศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง; ๒๕๔๘.

๒.๖ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, คู่มือการชันสูตรพลิกศพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ: พิมพ์เนศ; ๒๕๒๔.

๒.๗ รณชัย คงสกนธ์, ตำรานิติจิตเวชศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร: หจก. บางกอกบล็อก; ๒๕๕๑.

ทัศนะ สุวรรณจุฑะ, นิติเวชศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์; ๒๕๓๖.

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

๓.๑ ประมวลกฎหมายอาญา

๓.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓.๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (โดยเฉพาะที่ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ)

๓.๔ พัฒนา กิจไกรลาศ, ไปรรับรองแพทย์, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน; ๒๕๓๗.

๓.๕ สมชาย ผลเยี่ยมเอก, วิชานิติเวชศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล; ๒๕๓๙.

๓.๖ แมน อิงคตานวัฒน์, อุดมศักดิ์ หุ่นวิจิตร, ธวัชชัย วัฒนขจร, นิติเวชศาสตร์ ๑, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; ๒๕๔๒.

๓.๗ แสง บุญเฉลิมวิภาส, อนเนก ยมจินดา, กฎหมายการแพทย์, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน; ๒๕๔๖.

๓.๘ ไพฑูรย์ ณรงค์ชัย, นิติพิษวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, เชียงใหม่: คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; ๒๕๔๘.

หมวดที่ ๗ : การประเมินและการปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินการสอนโดยรวมรายวิชาและอาจารย์เป็นรายบุคคล เมื่อสิ้นสุดการสอนของรายวิชา และของอาจารย์หลังการสอนตามแบบประเมิน

๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน

มีการประเมินจากข้อสอบ Formative และมีการวิเคราะห์ข้อสอบ MCQ ทุกครั้งที่มีการสอบ

๓. การปรับปรุงการสอน

๓.๑ อาจารย์แพทย์ที่บรรจุใหม่ทุกท่าน จะต้องเข้ารับการอบรมโครงการแพทยศาสตรศึกษา เพื่อให้มีความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษา และให้อาจารย์เก่าเข้าทบทวนแพทยศาสตรศึกษาเป็นระยะๆ

๓.๒ มีการประเมินการสอนของอาจารย์ผู้สอนเป็นรายบุคคล เพื่อให้พิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน

๓.๓ มีการพิจารณาผลการประเมินรายวิชาในภาพรวม เพื่อพิจารณาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอทุกปี

๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

เมื่อสิ้นปีการศึกษา ภาควิชาฯ จะรวบรวมคะแนนสอบและวิเคราะห์ผลการสอบของการสอบแต่ละรูปแบบมาใช้ในการปรับปรุงการสอนและข้อสอบให้มีประสิทธิภาพ

๕. การดำเนินการทบทวนการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

เมื่อสิ้นปีการศึกษา ภาควิชาฯ จะรวบรวมผลการประเมินทั้งภาพรวมและรายบุคคลแจ้งให้ประธานหลักสูตรฯ ทราบ เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพการสอน โดยมีดัชนีชี้วัดคือความพึงพอใจในภาพรวมต่อรายวิชา ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	บทนำวิชานิติเวชศาสตร์
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทย์สภา	ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วยฯ ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวนฯ
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลอากาศตรีนายแพทย์วิชาญ เปี่ยมนิ่ม
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว. พยาธิวิทยากายวิภาค อว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๖๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	๑. ทักษะเกี่ยวกับคลินิกพื้นฐาน ๒. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม นิติเวชศาสตร์ (Forensic Medicine or Medical jurisprudence or legal medicine)

๒. บอกประวัติความเป็นมาของวิชา นิติเวชศาสตร์ ทั้งสากลและในประเทศไทย ความสัมพันธ์กับชื่อระบบและเหตุการณ์ต่อไปนี้ คือ Antistius กับ การผ่าศพ Julius caesar , His Yuan Lu , Michaelis and Bohn , Keith Simpson , สงกรานต์ นิยมเสน กรณีสวรรคตรัชกาลที่ ๘ ระบบศาล Coroner ระบบ Medical Examiner ระบบตำรวจ

๓. ระบุหน่วยงานทางนิติเวชศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่

๓.๑ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

๓.๒ สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๓.๓ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ ของคณะแพทยศาสตร์ต่างๆ

๓.๔ หน่วยบริการทางนิติเวช ในระดับโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ
โรงพยาบาลสังกัดเหล่าทัพต่างๆ

๔. ระบุการเรียนการสอนทางนิติเวชศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่

๔.๑ หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

๔.๒ การฝึกอบรมแพทย์เพื่อผู้สมัคร/หนังสืออนุมัติแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวช
กรรมสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทยสภา

๔.๓ เป็นวิชาเลือกในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

๔.๔ ฝึกอบรมบุคลากรทางด้านกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา
เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็นต้น

๕. อธิบายขอบเขต เนื้อหา หลักสูตรวิชานิติเวชศาสตร์ ของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้

๕.๑ นิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology)

๕.๒ นิติเวชคลินิก (Clinical Forensic Medicine or Forensic Clinic)

๕.๓ นิติจิตเวช (Forensic Psychiatry)

๕.๔ นิติพิษวิทยา (Forensic Toxicology)

๕.๕ นิติซีโรโลยี และ DNA (Forensic Serology and DNA)

๕.๖ การพิสูจน์หลักฐาน (Biological Evidence or Trace Evidence Examination)

๕.๗ กฎหมายการแพทย์ (Medical Law)

๕.๘ สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) นิติทันตวิทยา (Forensic
Dentistry or Forensic Odontology) นิติกีฏวิทยา (Forensic Entomology) เป็นต้น

๖. อธิบายระบบการชันสูตรพลิกศพ ๓ ระบบ ใหญ่ ๆ คือ ระบบ Coroner ระบบแพทย์สอบสวน (Medical
Examiner System) ระบบตำรวจ (Police System)

๗. ตระหนักความสำคัญของบทบาทแพทย์ทั่วไป ต่อวิชานิติเวชศาสตร์ ดังนี้

๗.๑ การรวบรวมข้อมูลทางการแพทย์เพื่อเป็นหลักฐานในคดีต่างๆ

๗.๒ การบันทึกข้อมูลทางการแพทย์อย่างถูกต้อง

๗.๓ การเป็นพยานศาล

๘. ตระหนักความสำคัญของการประกอบวิชาชีพปฏิบัติในผู้ป่วยทั่วไปทุกคนอย่างรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน เพื่อผลดีต่อ
ผู้ป่วยและตัวแพทย์เอง เพราะอาจเป็นผู้ป่วยคดีได้ใน ภายหลัง

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความหมายและประวัติความเป็นมาของวิชานิติเวชศาสตร์

๒. สถานศึกษาและหน่วยงานทางนิติเวชในประเทศไทย

๓. ขอบเขตและเนื้อหาวิชานิติเวชศาสตร์

๔. ระบบการชันสูตรพลิกศพ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ในชั้นเรียน

๑.๑ การนำสู่บทเรียนและความหมายของวิชานิติเวชศาสตร์ (Forensic Medicine) ๔ นาที

๑.๒ ประวัติความเป็นมาของวิชานิติเวชศาสตร์	๔	นาที
๑.๓ การเรียนการสอนวิชานิติเวชศาสตร์ในปัจจุบัน	๔	นาที
๑.๔ ขอบเขตและเนื้อหาวิชานิติเวชศาสตร์		
นิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology) และระบบการชันสูตรพลิกศพ	๕	นาที
นิติเวชคลินิก (Clinical Forensic Medicine or Forensic Clinic)	๔	นาที
นิติจิตเวช (Forensic Psychiatry)	๔	นาที
นิติพิษวิทยา (Forensic Toxicology)	๔	นาที
นิติซีโรโลยี และ DNA(Forensic Serology & DNA)	๔	นาที
การพิสูจน์หลักฐาน (Biological Evidence Examination)	๔	นาที
กฎหมายการแพทย์ (Medical Law)	๔	นาที
สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science)		
นิติทันตวิทยา (Forensic Dentistry or Forensic odontology)		
นิติกีฏวิทยา (Forensic Entomology)	๖	นาที
๑.๕ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๓	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ .นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	จากผลการสอบทฤษฎี
เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้	การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C
วิธีการ	๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน ๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	การเกิดและการตายตามกฎหมาย
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๗ สามารถชั้นสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลอากาศตรีนายแพทย์วิชาญ เปี้ยวนิม
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว. พยาธิวิทยากายวิภาค อว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติมหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๖๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	๑. สรีรวิทยาของระบบสมอง ระบบการหายใจและระบบการไหลเวียนเลือด ๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕ ๓. Brain stem nettles

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. การเกิด การคลอด การคลอดมีชีวิต ทารกมีชีวิต การตาย ทารกตายคลอด Somatic death Cellular death Classical death Brain death
๒. เจาะไขทางกฎหมายเกี่ยวกับการเกิด การคลอด สภาพบุคคล การตายของบุคคล
๔. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระบบสมอง ระบบการหายใจและระบบการไหลเวียนเลือด
๕. อธิบายเกณฑ์การวินิจฉัยสมองตายตามประกาศแพทยสภา
๖. ตระหนักความสำคัญของการวินิจฉัยการตายทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมองตาย เพื่อสิทธิของผู้ตายและผลทางคดี

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. การเกิดและการตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และข้อบังคับแพทยสภา
๒. การทำงานของระบบสมอง ระบบการหายใจและระบบไหลเวียนเลือดที่เกี่ยวกับการตาย
๓. การตายชนิดต่างๆ เช่น Somatic death Cellular death Classical death Brain death
๔. เกณฑ์การวินิจฉัยสมองตายตามประกาศแพทยสภา
๕. Persistent nextotote stage

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับเรื่อง
  - ๑.๑ สรีรวิทยาของระบบสมอง ระบบการหายใจและระบบการไหลเวียนเลือด
  - ๑.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕
  - ๑.๓ Brain stem nettles

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ การนำสู่บทเรียน	๒	นาที
๒.๒ การเกิด สภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕	๔	นาที

๒.๓ การคลอดทางกฎหมายและทางการแพทย์	๕	นาที
๒.๔ ทารกมีชีวิต	๓	นาที
๒.๕ การคลอดมีชีวิตและการตายคลอด	๓	นาที
๒.๖ การตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕ และ ข้อบังคับแพทยสภาและทางการแพทย์	๕	นาที
๒.๗ Somatic death	๒	นาที
๒.๘ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสมอง ระบบการหายใจและระบบการไหลเวียนเลือด	๕	นาที
๒.๙ Cellular death และ Supravital reaction	๓	นาที
๒.๑๐ Brain death วิวัฒนาการและหลักการ	๔	นาที
๒.๑๑ เกณฑ์การวินิจฉัยสมองตายตามประกาศแพทยสภา	๗	นาที
๒.๑๒ Persistent vegetative stag	๒	นาที
๒.๑๓ ชักถาม	๓	นาที
๒.๑๔ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๒	นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.

๒. Knight B.Simpson's.Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university Press Inc ; ๑๙๙๗.Page ๒๐-๓๑.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้
วิธีการ

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทยสภา

ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวน
ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น
พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ นายแพทย์วิศาล วรสุวรรณรักษ์

วุฒิการศึกษา

พบ. นบ. วว.นิติเวชศาสตร์

ช่องทางติดต่อ

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน

๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน

๖๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม การชันสูตรพลิกศพคดี ดังนี้

- การตายโดยผิดธรรมชาติ
- การตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานของรัฐ
- วิสามัญฆาตกรรม
- แพทย์นิติเวช
- แพทย์เอกชนอาสา
- สาเหตุการตาย
- พฤติการณ์การตาย
- กลไกการตาย
- สำนวนการชันสูตรพลิกศพ
- หนังสือรับรองการตาย
- ใบมรณะบัตร

๒. ตระหนักและระบุหน้าที่บทบาทของแพทย์ทุกคน ในการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ ได้แก่

๒.๑ ตายโดยผิดธรรมชาติ

๒.๒ ตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน

๓. ระบุประเภทการตายที่แพทย์จะต้องชันสูตรพลิกศพและหรือแจ้งพนักงานสอบสวน / ดำรวจ เพื่อการชันสูตร ได้แก่

๓.๑ ตายโดยผิดธรรมชาติมี ๕ ประการ

- ฆ่าตัวตาย
- ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- ตายโดยอุบัติเหตุ
- ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

๓.๒ ตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ยกเว้น ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย

๔. ระบุความแตกต่างของประเภทบุคคลที่ต้องเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ (ป.วิ อาญา มาตรา ๑๕๐) ในกรณี

๔.๑ การตายโดยผิดธรรมชาติ

๔.๒ การตายโดยวิสามัญฆาตกรรม (การตายโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน)

๔.๓ การตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน

๕. ระบุเงื่อนไขการที่แพทย์ผู้มิใช่แพทย์เอกชนอาสา สามารถมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อื่นไปชันสูตรพลิกศพแทนในที่เกิดเหตุตาม พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ อาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ.๒๕๔๒ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปร่วมชันสูตรพลิกศพตามมาตรา ๑๔๘ (๓) (๔) และ (๕) แห่ง ป.วิ อาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ และมาตรา ๔ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขจังหวัดที่ผ่านการอบรมด้านนิติเวชศาสตร์ออกไปชันสูตรฯในกรณีถูกสัตว์ทำร้ายตาย ตายโดยอุบัติเหตุหรือตายโดยยังมีปรากฏเหตุตามที่แพทย์มอบหมายได้ ซึ่งขยายเวลาให้ใช้ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ตามพระราชกฤษฎีกา ขยายระยะเวลาฯ พ.ศ. ๒๕๕๐

๖. ระบุลำดับที่ของแพทย์ที่จะถูกตามไปร่วมชันสูตรพลิกศพ ได้แก่

ลำดับที่ ๑ แพทย์นิติเวช

ลำดับที่ ๒ แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐ

ลำดับที่ ๓ แพทย์ประจำสาขาสาธารณสุขจังหวัด

ลำดับที่ ๔ แพทย์เอกชนอาสา

๗. ระบุเป้าหมายของการชันสูตรพลิกศพตาม ป. วิ อาญา มาตรา ๑๕๔ ได้แก่

๗.๑ ผู้ตายคือใคร ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการพิสูจน์บุคคล (Identification)

๗.๒ ตายที่ไหน

๗.๓ ตายเมื่อใด ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงหลังตาย (Postmortem change)

๗.๔ สาเหตุการตาย (Cause of death)

๗.๕ พฤติการณ์การตาย (Manner of death)

๗.๖ ใครเป็นผู้ทำให้ตายเท่าที่จะทราบได้ (กรณีตายจากผู้อื่นกระทำ)

๘. ตระหนักความสำคัญของ

๘.๑ แพทย์ร่วมบันทึกรายละเอียดการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุทันที โดยแพทย์และเจ้าหน้าที่ชันสูตรอื่นๆ ทุกฝ่ายต้องร่วมลงนาม

๘.๒ แพทย์ทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดการชันสูตรพลิกศพตามมา เพื่อประกอบสำนวนให้กับพนักงานสอบสวน ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (ภายใน ๗ วัน และขยายเวลาได้ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ วัน แต่ต้องระบุเหตุผลไว้ด้วย)

๘.๓ หนังสือสรุปความเห็นของผู้ชันสูตรพลิกศพทุกฝ่าย ซึ่งจัดทำโดยเจ้าหน้าที่สอบสวน ซึ่งอาจรวมอยู่ในเอกสารข้อ ๘.๒

๙. อธิบายและตระหนักโทษที่บุคคลอื่นรวมทั้งแพทย์ กระทำการใดๆ แก่ศพ หรือสภาพ แวดล้อมในที่พบศพ ซึ่งอาจทำให้ผลทางคดีเปลี่ยนไปตาม ป. วิ อาญา มาตรา ๑๕๐ ทวิ

๑๐. ระบุขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพโดยแพทย์ ตาม ป.วิ อาญา มาตรา ๑๔๘ ดังนี้

- รับแจ้ง การเกิดเหตุ
- จัดอุปกรณ์และทีมชันสูตรไปที่เกิดเหตุ
- เมื่อเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายครบ ทำการชันสูตรร่วมกัน
- ทำบันทึกรายละเอียดร่วมกับเจ้าหน้าที่ชันสูตรศพทุกฝ่ายตามข้อ ๘.๑
- พิจารณาความจำเป็นของการชันสูตรให้ครบถ้วนต่อไปตามเป้าหมาย
- ข้อ ๗ (ป.วิ อาญา มาตรา ๑๕๔ และ มาตรา ๑๕๐)
- ให้เจ้าหน้าที่สอบสวน ส่งศพไปโรงพยาบาลของแพทย์เพื่อพิสูจน์เพิ่มเติมเอง หรือส่งไปโรงพยาบาลอื่น หรือสถาบันนิติเวช หรือสถานที่อื่นที่จัดไว้เพื่อการชันสูตรโดยพิจารณาตามศักยภาพของตนเองและสถานที่ที่ส่งต่อ
- ชันสูตรศพเพิ่มเติมอย่างละเอียดให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ ๗ ตามลำดับ ดังนี้
  - ก. ตรวจภายนอกเพิ่มเติม
  - ข. ผ่าศพสำรวจด้วยตาเปล่า
  - ค. ตรวจชิ้นเนื้อทางกล้องจุลทรรศน์ และการตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ
- ออกหนังสือรับรองการตายให้แก่ญาติเพื่อมอบให้ญาตินำไปขอใบมรณะบัตรและนำไปใช้เพื่อเอาศพออกจากโรงพยาบาลต่อไป
- ทำรายงานแนบท้ายเพิ่มเติมตามข้อ ๘.๒

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. การตายที่ต้องชันสูตรพลิกศพตาม ป วิอาญา มาตรา ๑๔๘
๒. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพตาม ป วิอาญา มาตรา ๑๕๐
๓. เป้าหมายการชันสูตรพลิกศพตาม ป วิอาญามาตรา ๑๕๔
๔. การทำรายงาน/บันทึก เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ
๕. ความหมายของสาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย
๖. หนังสือรับรองการตายและใบมรณะบัตร

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษา

ศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ตามเอกสารที่แจก)

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ นำเข้าสู่บทเรียน	๓	นาที
๒.๒ ความหมาย ความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพ และการดำเนินการชันสูตรพลิกศพที่เกี่ยวข้องกับแพทย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ	๔	นาที
๒.๓ เงื่อนไขของการชันสูตรพลิกศพ (ป. วิ. อาญา มาตรา ๑๔๘)	๕	นาที
๒.๔ ความหมาย ความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพ และการดำเนินการชันสูตรพลิกศพที่เกี่ยวข้องกับแพทย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ	๕	นาที
๒.๕ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ (ป. วิ. อาญา มาตรา ๑๕๐)	๕	นาที
๒.๖ วัตถุประสงค์ในการชันสูตรพลิกศพ (ป. วิ. อาญา มาตรา ๑๕๔)		นาที
๒.๗ การทำรายงาน และระยะเวลาที่ทำรายงาน	๕	นาที
๒.๘ โทษที่ผู้กระทำการใด ๆ แก่ศพ หรือสภาพแวดล้อมในที่พบศพ (ป. วิ. อาญา มาตรา ๑๕๐ ทวิ)	๔	นาที
๒.๙ วิธีการชันสูตรพลิกศพ และชุดศพ (ป. วิ. อาญา มาตรา ๑๕ วรรค ๑ มาตรา ๑๕๑ และมาตรา ๑๕๓)	๔	นาที
๒.๑๐ สิทธิประโยชน์ของผู้ชันสูตรพลิกศพ (ป. วิ. อาญา มาตรา ๑๕๐ วรรค ๑๒)	๕	นาที
๒.๑๑ การออกหนังสือรับรองการตาย และใบมรณะบัตร	๓	นาที
๒.๑๒ ความหมายของสาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย	๔	นาที

๓. สรุปและย้าให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์ ๓ นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการสอน
๒. ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สื่อทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.

๒.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน
๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	การชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทย์สภา	ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพร่วมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ แพทย์หญิงจิตตา อุดหนุน
วุฒิการศึกษา	พบ. วว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๙๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	๑. ผู้มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพตาม ป.วิ อาญา มาตรา ๑๕๐ ๒. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำต่อศพเป็นเหตุให้ผลการชันสูตรพลิก เปลี่ยนแปลงไป ตามมาตรา ป. วิ อาญา มาตรา ๑๕๐ ทวิ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแพทย์ร่วมไปถึงขอบเขตความรับผิดชอบเมื่อแพทย์เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ
๒. ระบุอุปกรณ์ พร้อมเหตุผลที่จะนำไปชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ และบุคลากรผู้ช่วยในทีมชันสูตร
๓. ตระหนัก ความสำคัญและเป้าหมาย ของการไปชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ ได้แก่
  - ๓.๑ เป็นหน้าที่ของแพทย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ อาญา) มาตรา ๑๕๐ และ ๑๕๐ ทวิ
  - ๓.๒ พิสูจน์บุคคล
  - ๓.๓ สถานที่ เวลาที่ตาย
  - ๓.๔ สาเหตุการตายเบื้องต้น
  - ๓.๕ พฤติการณ์การตายเบื้องต้น
  - ๓.๖ ประมวลเหตุการณ์เท่าที่ทำได้
๔. ตระหนักถึงความสำคัญและอธิบายข้อควรระมัดระวัง เมื่อไปชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ
  - ๔.๑ แพทย์ ต้องไม่แตะต้องศพจนกว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะดำเนินการเสร็จ
  - ๔.๒ ไม่เคลื่อนย้ายวัตถุโดยไม่จำเป็น
  - ๔.๓ ถ้าจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายวัตถุต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานทราบหรือพนักงานสอบสวน
  - ๔.๔ เก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลอย่างถี่ถ้วนและเป็นระบบ
  - ๔.๕ ข้อควรระมัดระวังอื่นๆ
    - เพื่อป้องกันหลักฐานสับสนหรือผิดพลาด ต้องมีการป้องกันการปนเปื้อนจากผู้ทำการชันสูตร ที่เกิดเหตุเสมอ
    - ต้องกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากบริเวณที่เกิดเหตุ
    - ควรถ่ายรูปศพเท่านั้นโดยไม่ให้ผู้อื่นอยู่ภายในภาพ
    - ห้ามแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่น โดยเฉพาะสื่อมวลชน นอกจากข้อเท็จจริงที่ได้ตรวจพบ

๕. ระบุขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูล

๕.๑ สํารวจสถานที่เกิดเหตุ

๕.๒ ตรวจสอบสภาพหลังจากเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ที่เกิดเหตุรอบๆ ศพแล้ว ดังนี้

- พลิกศพตรวจพร้อมถ่ายภาพและบันทึกสภาพภายนอก

- ตรวจสอบช่องทวาร

- ประมาณเวลาตาย

- ค้นหาสาเหตุการตายจากภายนอก

- ค้นหาสาเหตุการตายจากอวัยวะภายใน

ก. บาดแผล

ข. น้ำและ / หรือเลือดที่ไหลออกจากปากของศพ

ค. มือกดหน้าอก และช่องท้อง สํารวจสิ่งขับออกมา

ง. เข็มเจาะบริเวณที่สงสัยว่ามีพยาธิสภาพ

จ. อาจผ่าศพบางส่วนเฉพาะบริเวณที่สงสัยว่าเป็นสาเหตุการตาย (กรณีไม่สามารถส่งศพมา autopsy ได้) หรือตัดอวัยวะบางส่วนไปตรวจ

ฉ. เก็บสิ่งส่งตรวจและวัตถุพยานทางการแพทย์ ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการให้ครบถ้วน

ช. ปิดและผนึกปากถุงหรือภาชนะที่เก็บสิ่งส่งตรวจให้มิดชิด

๖. อธิบายหลักปฏิบัติในการเคลื่อนย้ายศพไปยังสถานที่ตรวจศพคดีโดยละเอียด พร้อมยกตัวอย่างวิธีปฏิบัติ

๖.๑ กรณีที่การตรวจศพ ณ ที่เกิดเหตุไม่บรรลุเป้าหมาย ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ป.วิ อาญา มาตรา ๑๕๔

๖.๒ พยายามรักษาสภาพศพไว้ในสภาพเดิมมากที่สุด

๖.๓ ป้องกันร่องรอยหลักฐานสูญเสีย

๖.๔ ถ้ามีหลายศพ ต้องแยกศพ ไม่ห่อรวมกัน พร้อมระบุชื่อหรือรหัสแจ้งศพแต่ละศพ

๗. ตระหนักความสำคัญ และบทบาทหน้าที่ของแพทย์ทุกคนในการไปชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ ตาม ป.วิ อาญา มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๕๐ ทวิ มาตรา ๑๕๔ และการปฏิบัติให้ถูกต้องและครบถ้วนในแต่ละ

๘. อธิบายการเก็บวัตถุพยาน ณ ที่เกิดเหตุเพื่อตรวจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและตระหนักความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในการเก็บวัตถุพยานข้างต้น

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. เป้าหมายของการชันสูตรศพ ณ ที่เกิดเหตุ

๒. การดำเนินการเก็บข้อมูล ณ ที่เกิดเหตุ

๓. วิธีการตรวจศพและรวบรวมวัตถุพยาน ณ ที่เกิดเหตุ

๔. หลักปฏิบัติการเคลื่อนย้ายศพ ไปยังสถานที่ตรวจศพ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษา

๑.๑ ทบทวน ป.วิ อาญา หมวด ๒ การชันสูตรพลิกศพ มาตรา ๑๔๘ ถึง มาตรา ๑๕๖

๑.๒ ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ การบรรยายในหัวข้อต่อไปนี้

๒.๒ ยาม สถานที่เกิดเหตุ (Crime scene)

๖ นาที่

๒.๓ บทบาทหน้าที่ของแพทย์ในการชันสูตรศพ ณ ที่เกิดเหตุ

๗ นาที่

๒.๔ แนวทางปฏิบัติของแพทย์ มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑๒ นาที่

- เตรียมเครื่องมือที่จำเป็น		
- ความมุ่งหมายในการไปตรวจที่เกิดเหตุ		
๒.๕ วิธีปฏิบัติ	๑๒	นาที
- จัดหน่วยหรือศูนย์รับแจ้ง		
- บันทึกทั่ว ๆ ไป		
- พิจารณาสถานที่พบศพนั้น เป็นสถานที่ตายด้วยหรือไม่		
- การตรวจศพ เพื่อให้ความเห็น เกี่ยวกับเวลาและเหตุตาย ที่ใกล้เคียงตามหลักวิชาการมากที่สุด		
- หลักการถ่ายรูป (Photography)		
๒.๖ สิ่งที่จะต้องระมัดระวัง	๖	นาที
- เพื่อป้องกันหลักฐานสับสนหรือผิดพลาด ต้องมีการป้องกันการปนเปื้อน จากผู้ทำการชันสูตรที่เกิดเหตุเสมอ		
- ต้องกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากบริเวณที่เกิดเหตุ		
- ควรถ่ายรูปศพเท่านั้นโดยไม่ให้มีผู้อื่นอยู่ในภาพ		
- ห้ามแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่น โดยเฉพาะสื่อมวลชน นอกจาก ข้อเท็จจริงที่ได้ตรวจพบ		
๒.๗ การเคลื่อนย้ายศพไปยังสถานที่ตรวจศพโดยละเอียด	๕	นาที
๒.๘ หลักการเก็บและรักษาวัตถุพยานที่พบอยู่บนตัวศพ ไม่ให้เสียหายจากการเคลื่อนย้ายศพออกจากที่เกิดเหตุ	๖	นาที
๒.๙ ฉายภาพตัวอย่างการชันสูตรศพ ณ ที่เกิดเหตุอื่น ๆ	๑๒	นาที
๓. ให้นักศึกษาซักถามและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	๕	นาที
๔. สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๔	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- จิตตา อุดหนุน. เอกสารประกอบการสอน: การชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ. หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. นิติเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔. หน้า ๓๕๙-๓๖๔.
- วิชาญ เปี้ยวนิม. นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

วิธีการ

จากผลการสอบทฤษฎี

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

การพิสูจน์บุคคล (Identification)

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทยสภา

ข้อ ๑.๗ สามารถชั้นสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ นายแพทย์วิศาล วรสุวรรณรักษ์

วุฒิการศึกษา

พบ. นบ. วว.นิติเวชศาสตร์

ช่องทางติดต่อ

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน

๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน

๖๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

๑. บทนำวิชา ความหมาย ความสำคัญของการพิสูจน์บุคคล

๒. ลักษณะศพที่พบขณะทำการพิสูจน์บุคคล

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยามการพิสูจน์บุคคล ทั้งจากผู้มีชีวิต และศพ

๒. ตระหนักและอธิบายความสำคัญของการพิสูจน์บุคคล ได้แก่

- เป็นจุดเริ่มต้นการสืบสวนหาผู้กระทำผิด
- การฟ้องผู้ต้องหาในคดีฆาตกรรม
- การพิสูจน์ว่าผู้ตายเป็นใครบ้างกรณีตายหมู่
- การประกันชีวิต
- สิทธิเรียกร้องทางแพ่ง
- การจัดการศพ

๓. ระบุวิธีการพิสูจน์บุคคลในแต่ละลักษณะของศพ ดังนี้ พร้อมตัวอย่าง

- ศพไม่เน่า ขึ้นส่วนครบ เช่น ใช้ลายพิมพ์นิ้วมือ
- ศพเน่า
- ศพเป็นท่อน หรือขึ้นส่วนแยกกัน
- ศพที่เหลือเพียงโครงกระดูก หรือขึ้นส่วนกระดูก

๔. นิยาม และระบุตัวอย่างการตรวจพิสูจน์บุคคลดังนี้

- Non – scientific method เช่น ไฟ ปาน รอยสัก
- Scientific method เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ กระดูก DNA
- Semiscientific method เช่น ภาพร่างใบหน้า photo-superimposition

๕. จำแนก morphological characteristic ที่ใช้พิสูจน์บุคคลตามข้อ ๔

๖. ระบุตัวอย่างการรวบรวมหลักฐานเพื่อการพิสูจน์บุคคลโดยแพทย์ทั่วไปผู้มีหน้าที่ชันสูตรศพ ต้องปฏิบัติเอง หรือเก็บส่งตรวจ โดยเฉพาะ scientific method ที่สำคัญ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ ฟัน DNA หมู่เลือด โครงกระดูกที่เหลือ

๗. ตระหนักความสำคัญของการสังเกตและเฉลียวใจของแพทย์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่อาจเป็นหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์บุคคล เช่น คราบเลือด เส้นผม คราบอสุจิ เศษกระดูก

๘. ตระหนักความสำคัญของการบันทึกภาพ และรายงานการพิสูจน์บุคคลโดยทีมแพทย์

๙. ตระหนักความสำคัญของแพทย์ผู้ชันสูตรศพ และพิสูจน์บุคคลในการเป็นพยานศาล

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความสำคัญของการพิสูจน์บุคคล

๒. การพิสูจน์บุคคลโดยวิธี nonscientific/scientific/semi scientific

๓. หลักการชันสูตรบุคคลจากลายพิมพ์นิ้วมือ ฟัน และ DNA

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (สอนแบบ case based lecture)

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

๑.๑ บทนำวิชา ความหมาย ความสำคัญของการพิสูจน์บุคคล

๑.๒ ลักษณะศพที่พบขณะทำการพิสูจน์บุคคล

๑.๓ ประเภทการตรวจพิสูจน์บุคคล

๑.๔ Morphological characteristic ที่ใช้พิสูจน์บุคคล

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ ถามความหมายการพิสูจน์บุคคลแก่นักศึกษา

ตอบไม่ได้ ให้เปิดเอกสารประกอบ และอ่าน

๓ นาที

๒.๒ ถามแพทย์ทั่วไปจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับ

พิสูจน์บุคคลอย่างไรฉายสรุป การพิสูจน์บุคคล

๒ นาที

๒.๓ ฉายโจทย์ ถูกตามไปชันสูตรศพ

๓ นาที

๒.๔ ถามจะเอาอุปกรณ์อะไรไป และไปกับใคร

๓ นาที

๒.๕ ฉายสรุป อุปกรณ์และทีมชันสูตร

๕ นาที

๒.๖ ฉายภาพศพ buzz group คิดว่าสาเหตุการตายเกิดจากอะไร

๓ นาที

๒.๗ ถามว่าเห็นลักษณะเช่นนี้จะทำอะไรบ้าง และ

อภิปรายนำเพื่อเข้าสู่ การเก็บข้อมูล วิธีเก็บข้อมูล		
เช่น vaginal swab การสำรวจศพ การถ่ายภาพ	๕	นาที
๒.๘ ย้ำความสำคัญของการสังเกต และเฉลียวใจ		
เพื่อรวบรวมข้อมูล	๓	นาที
๒.๙ สรุปลักษณะศพ และสิ่งที่จะเก็บเป็นหลักฐาน	๓	นาที
๒.๑๐ ถามจัดว่าเป็นหลักฐานชนิดไหน เอาไปทำประโยชน์อะไร		
ฉายและอธิบาย ประเภทของหลักฐาน และประโยชน์ Non , Semi , Scientific	๒	นาที
๒.๑๑ ให้นักศึกษาบรรยายลักษณะสภาพศพตามที่บันทึก	๓	นาที
๒.๑๒ นำเข้าสู่ morphological charcteritics ที่ใช้พิสูจน์บุคคล	๓	นาที
๒.๑๓ ฉายใบชันสูตรที่บันทึกถูกต้อง	๓	นาที
๒.๑๔ ฉายโจทย์ เรื่องราวของศพที่นำไปสู่ศาล		
หลักฐานทางฝ่ายแพทย์ในศาล	๑	นาที
๒.๑๕ ย้ำความสำคัญของการบันทึกภาพ และรายงาน	๑	นาที
๒.๑๖ ฉายภาพตัวอย่างหลักฐานการพิสูจน์บุคคลกรณีอื่น ๆ	๓	นาที
๒.๑๗ ให้นักศึกษาซักถามและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	๒	นาที
๒.๑๘ ย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเอง ให้ครบตามวัตถุประสงค์	๒	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.

๒. Knight B.Simpson's.Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university Press Inc ; ๑๙๙๗.Page ๓๒-๔๓.

๓.วิศาล วรสุวรรณรักษ์.เอกสารประกอบการสอน:การพิสูจน์บุคคล.หน่วยนิติเวชวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

การเปลี่ยนแปลงหลังตาย และการประมาณเวลาตาย

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทย์สภา

ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพร่วมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ นายแพทย์วิศาล วรสุวรรณรักษ์

วุฒิการศึกษา

พบ. นบ. วว.นิติเวชศาสตร์

ช่องทางติดต่อ สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน ๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน ๙๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน ๑. เอกสารประกอบการเรียนรู้ชั้นปีที่ ๓ วิชาพยาธิวิทยาตามระบบ เรื่อง Forensic Pathology หัวข้อ สรีระพยาธิวิทยาของการตาย Vital reaction and Supravital reaction, Postmortem change ,Brain death
๒. การวินิจฉัยการตายทางคลินิก

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. ปฏิบัติการเหนือชีวิต (Supravital reaction), ปฏิบัติการชีวิต (Vital reaction), การเย็นตัวของศพ (Algor mortis), Livor mortis (Lividitas or postmortem hypostasis), Rigor mortis , Decomposition ของศพ, Mummification , Adipocere , Autolysis และ Putrefaction

๒. อธิบายวิธีการตรวจเพื่อประมาณระยะเวลาตายจากปฏิบัติการเหนือชีวิต อย่างน้อย ๓ ปฏิบัติการ ดังนี้

๒.๑ การสำรวจลักษณะของลิ้มเลือดที่บาดแผล

๒.๒ การตรวจการหดตัวของกล้ามเนื้อลาย

๒.๓ การสำรวจการหด / ขยายของรูม่านตาด้วยยาหรือกระแสไฟฟ้า

๓. อธิบายและประมาณระยะเวลาตายจากการเปลี่ยนแปลงหลังตายตามธรรมชาติ จาก

- Algor mortis

- Livor mortis (Lividitas)

- Rigor mortis (Rigidity)

- Gastric emptying time (อาหารที่พบในทางเดินอาหารและ digestion process)

- ความชื้นของกระดูกจากตาที่ลิ้ม ตาที่ปิดบางส่วนและตาที่ปิดหมด

- ลักษณะการเน่าเปื่อยของศพ

- ระยะต่างๆ ของหนอนและดักแด้ของแมลงที่ขึ้นในศพ โดยเฉพาะแมลงวัน

๔. ระบุวัตถุอื่นๆ และสภาพแวดล้อม ที่อาจนำมาใช้ประโยชน์ในการประมาณระยะเวลาตาย เช่น เข็ม นาฬิกาที่หยุดจากถูกกระสุนปืน หรือถูกกระแทกขณะเกิดเหตุ จดหมาย ใบเสร็จ การขีดฆ่าปฏิทิน เป็นต้น

๕. ตระหนักความสำคัญของการประมาณระยะเวลาตาย ในการสืบสวนสอบสวนกรณีฆาตกรรม เพื่อหาตัวฆาตกร ในคดีอาญาหรือในกรณีทางแพ่งอื่นๆ เช่น สิทธิทางมรดก

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ปฏิบัติการเหนือชีวิต

๒. การประมาณเวลาตายจากสภาพแวดล้อม

๓. การประมาณเวลาตายจากการเปลี่ยนแปลงหลังตาย ได้แก่ Algor, Livor, Rigor mortis การเน่า เป็นต้น

๔. การประมาณเวลาตายจากแมลง

๕. Decomposition Mummification and Adipocere

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับเรื่อง

๑.๑ เอกสารประกอบการเรียนรู้ชั้นปีที่ ๓ วิชาพยาธิวิทยาตามระบบ เรื่อง

Forensic Pathology หัวข้อ สรีระพยาธิวิทยาของการตาย , Vital reaction and supravital reaction , Brain death

๑.๒ การวินิจฉัยการตายทางคลินิก		
๒. ในชั้นเรียน		
๒.๑ การนำสู่บทเรียน	๕	นาที
๒.๒ การประมาณเวลาตายจากปฏิกิริยาเหนือชีวิต	๙	นาที
๒.๓ การประมาณเวลาตายจากการเปลี่ยนแปลงหลังตาย		
- Algor mortis	๔	นาที
- Livor mortis or lividity or postmortem hypostasis	๕	นาที
- Rigor mortis or rigidity	๕	นาที
- Gastric emptying and digestion	๕	นาที
- การแข็งของกระจุกตา	๖	นาที
- Decomposition การเน่าเปื่อยของศพ		
Autolysis and Putrefaction	๕	นาที
Mummification and Adipocere	๖	นาที
- Lifecycle of insects	๖	นาที
- Chemical changes in body fluid	๖	นาที
2.2 สิ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุและสิ่งแวดล้อม	๗	นาที
2.3 สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๖	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สื่อทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
- Knight B.Simpson's.Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university Press Inc ; ๑๙๙๗.Page ๒๐-๓๑.
- วิศาล วรสุวรรณรักษ์.เอกสารประกอบการสอน:การพิสูจน์บุคคล.หน่วยนิติเวชวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

วิธีการ

จากผลการสอบทฤษฎี

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

การตายผิดธรรมชาติ

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทยสภา

ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ แพทย์หญิงจิตตา อุดหนุน

วุฒิการศึกษา

พบ. วว.นิติเวชศาสตร์

ช่องทางติดต่อ

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน

๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน

๑๘๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

๑. ความหมายของสาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย
๒. สรีระวิทยาของการหายใจ
๓. ตัวอย่างชนิดต่างๆ ของ Hypoxia, Asphyxia และ unnatural death

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. เข้าใจสาเหตุการตายโดยผิดธรรมชาติ ดังนี้

- ๑.๑ จากบาดแผล (ศึกษาจากเรื่องบาดแผล)
- ๑.๒ จากการขาดอากาศ
- ๑.๓ จากพลังงานกายภาพ
- ๑.๔ จากสารพิษ
- ๑.๕ จากการอดอาหาร

๒. อธิบายพยาธิกำเนิดของการตายจากการขาดอากาศ

๓. ตระหนักความสำคัญและสามารถจำแนกการตายจาก Asphyxia และสาเหตุอื่นๆ

๔. จำแนกสมมุติฐานสาเหตุการตายที่พบบ่อยจากการขาดอากาศชนิดต่างๆ ผลจากการตรวจร่างกายศพภายนอก ได้ดังนี้

- จากการขาดอากาศทั่วไป
- จากการแขวนคอ
- จากการรัดคอ
- จากการบีบคอ
- จากการจมน้ำ
- จากการขัดขวางการทำงานของกล้ามเนื้อการหายใจ เช่น Traumatic Asphyxia, Positional, Asphyxia
- จากยาหรือสารพิษ เช่น ยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช Cyanide, CO

๕. นิยามคำศัพท์และความสัมพันธ์กับสาเหตุการตายจากการขาดอากาศตาม ข้อ ๔ ดังนี้

Suffocation , Smothering , Gagging , Throttling , Garroting , Mugging , Choking

๖. ระบุสิ่งตรวจพบ (Sings) ที่สำคัญในแต่ละสาเหตุการตาย ตามข้อ ๔

๗. ระบุและเก็บสิ่งตรวจทางห้องปฏิบัติเพื่อสนับสนุน การวินิจฉัยสาเหตุการตายจากการขาดอากาศ โดยเฉพาะเมื่อได้พบอาการแสดงในศพ ตามความเหมาะสมของสถานที่ เช่น

- การเจาะเลือด
- การเจาะปัสสาวะ
- การเจาะน้ำในโพรงลูกตา

๘. อธิบายกลไกการตายจากการแขวนคอ รัดคอ และบีบคอ

- เส้นเลือดดำ jugular ถูกกด
- เส้นเลือดแดง carotid ถูกกด
- ทางเดินหายใจตีบจากการถูกกด
- เกิด vago – vagal reflex จาก carotid sinus ถูกกระตุ้น ทำให้เกิด cardiac arrest

๙. จำแนกการตายจากการขาดอากาศด้วยวิธีแขวนคอ รัดคอและบีบคอ ได้จากการตรวจศพ

๑๐. อธิบายลักษณะการตรวจพบจากศพทั้งภายนอก ภายใน การเก็บตัวอย่างและการส่ง

ตรวจทางห้องปฏิบัติการอย่างเหมาะสม กรณี

- ตายจากความร้อน
- ตายจากความเย็น
- ตายจากแรงกดดันบรรยากาศ
- ถูกกระแสไฟฟ้า รวมทั้งฟ้าผ่า
- ตายจากสารพิษ
- ตายจากอดอาหาร

๑๑. ตระหนักความสำคัญและระบุสาเหตุและพฤติการณ์การตาย (manner of death) กรณี แขวนคอ รัดคอ บีบคอ จมน้ำตาย จากสารพิษ จากพลังงานกายภาพ การอดอาหารและอื่นๆ ในการบันทึกใบรายงานการชันสูตรพลิกศพ

๑๒. ตระหนักความสำคัญของการคำนึงถึงการอำพรางสาเหตุการตายในลักษณะต่างๆ ที่ถูกบิดเบือนเพื่อแปรรูปคดี โดยแพทย์ต้องตรวจรวบรวมหลักฐานและเก็บสิ่งส่งตรวจอย่างรอบคอบ เพื่อที่จะสนับสนุนสาเหตุการตายที่แท้จริง

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. การตายโดยผิดธรรมชาติจากการขาดอากาศหายใจ จากพลังงานกายภาพ จากสารพิษ จากการขาดอาหาร

๒. การตรวจศพที่ตายจากการขาดอากาศ
๓. การตรวจศพที่ตายจากการแขวนคอ การรัดคอ การบีบคอ
๔. การตรวจศพที่ตายจากการจมน้ำ
๕. การตรวจศพที่ตายจากพลังงานกายภาพ ได้แก่ ความร้อน ความเย็น กระแสไฟฟ้า (ฟ้าผ่า) แรงกดดันบรรยากาศ
๖. การตรวจศพที่ตายจากการขาดอากาศ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

๑.๑ ความหมายของสาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย

๑.๒ สรีระวิทยาของการหายใจ

๑.๓ ชนิดต่างๆ ของ Anoxia / hypoxia

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ นำสู่บทเรียนสาเหตุการตายโดยผิดธรรมชาติทางนิติเวชวิทยา

ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๘ นาที

- การตายจากการขาดอากาศ
- การตายจากพลังงานกายภาพ
- การตายจากสารพิษ
- การตายจากอดอาหาร

๒.๒ การตายจากการขาดอากาศ (Asphyxia death)

- ความหมายและนิยามศัพท์ ๑๒ นาที
- ชนิดของ Asphyxia ๑๒ นาที
- ลักษณะที่ตรวจพบจากการตาย จากขาดอากาศ ๑๐ นาที

๒.๓ การแขวนคอ (Hanging) การรัดคอ (Ligature Strangulation)

การบีบคอ (Manual Strangulation)

๑๕ นาที

- กลไกการตายจากการแขวนคอ รัดคอและบีบคอ ๑๔ นาที

๒.๔ การจมน้ำ (Drowning)

๑๔ นาที

๒.๕ การตายจากพลังงานกายภาพ (physical Energy)

- การตายจากความร้อน (Hyperthermia) ๑๕ นาที
- การตายจากความเย็น (Hypothermia) ๕ นาที
- การตายจากกระแสไฟฟ้า (Electrocution) ๖ นาที
- การตายจากรังสี ๖ นาที
- การตายจากแรงกดดันบรรยากาศ ๖ นาที

๒.๖ การตายจากสารพิษ

๑๗ นาที

๒.๗ การตายจากอดอาหาร

๕ นาที

๒.๘ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์

๕ นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้

๑๕๐ นาที

ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง

๓๐ นาที

รวม

๑๘๐ นาที

สื่อการเรียนรู้

- ๑.เอกสารประกอบการสอน
- ๒.ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. จิตตา อุดหนุน. เอกสารประกอบการสอน:การตายผิดธรรมชาติ. หน่วยนิติเวชวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.
๒. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
๓. วิศุทธิ์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง;๒๕๔๔.
๔. Knight B.Simpson's.Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university Press Inc ; ๑๙๙๗.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	จากผลการสอบทฤษฎี
เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้	การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C
วิธีการ	๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน ๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข   ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	การตายกะทันหันและไม่คาดคิด (Sudden and unexpected death)
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทย์สภา	ข้อ ๑.๗ สามารถชั้นสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ แพทย์หญิงจิตตา อุดหนุน
วุฒิการศึกษา	พบ. วว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน ๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน ๙๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

๑. ทบทวนความหมายของสาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย
๒. ศึกษาพยาธิวิทยาของโรคต่างๆ ที่ทำให้เกิดการตายอย่างกะทันหันและไม่คาดคิด
๔. เจาะลึกการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม การตายกะทันหันและไม่คาดคิด พร้อมยกตัวอย่าง อย่างน้อย ๒ กรณี ของแต่ละโรคของแต่ละระบบ และภาวะที่เป็นสาเหตุการตาย
๒. ตระหนักความสำคัญของการไปชันสูตรพลิกศพ กรณีได้รับรายงานการตายกะทันหันและไม่คาดคิด รวมทั้งการตายโดยยังมีปรากฏเหตุ ณ สถานพยาบาล เช่น DOA (Death on arrival) ตาม ป.วิ อาญา มาตรา ๑๔๘ (๕)
๓. ระบุขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพที่แพทย์จะต้องปฏิบัติในกรณีข้อ ๑ ได้ครบถ้วน
๔. ตระหนักความสำคัญของการชันสูตรรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนญาติผู้ใกล้ชิดผู้เห็นเหตุการณ์ และการตรวจศพ เพื่อความมั่นใจในการจำแนกสาเหตุการตายโดยธรรมชาติ (การตายจากโรคภัยไข้เจ็บ) กับการตายผิดธรรมชาติ
๕. ตระหนักความสำคัญของการบันทึกรายงานให้ครบถ้วนในเวชระเบียน
๖. ระบุการดำเนินการต่อไปในรูปคดี กรณียังไม่มั่นใจการวินิจฉัย ว่าเป็นการตายโดยธรรมชาติ
  - ๖.๑ ถ้าเกิดในสถานพยาบาล แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณี นอกสถานพยาบาล ดำเนินการเป็นไปตามหลักการชันสูตรพลิกศพ
  - ๖.๒ ชันสูตรศพ ร่วมกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
  - ๖.๓ บันทึกรายงานในใบชันสูตรศพของเจ้าหน้าที่
  - ๖.๔ ดำเนินการต่อไปตามวิธีการชันสูตรพลิกศพ
๗. ระบุการตายกะทันหัน ที่ผลการผ่าศพตรวจโดยสมบูรณ์ไม่พบสิ่งผิดปกติ ได้แก่
  - ๗.๑ Sudden infant death syndrome (SIDS)
  - ๗.๒ Sudden unexplained nocturnal death syndrome เช่น นอนไหลตาย (nonlantai), bangungut, pokkuri
  - ๗.๓ Suffocation เช่น overlain
  - ๗.๔ Acute myocardial infarction ภายใน ๔ ชั่วโมงแรก

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความหมายและความสำคัญของการตายกะทันหันและไม่คาดคิด
๒. การแบ่งกลุ่มทางพยาธิสภาพ(เป็น ๔ กลุ่ม)ที่ตรวจพบจากการชันสูตรพลิกศพจากการตายกะทันหันและไม่คาดคิด
๓. โรคที่พบบ่อยซึ่งเป็นสาเหตุการตายแบบกะทันหันและไม่คาดคิด

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ
  - ๑.๑ ทบทวนความหมายของสาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย
  - ๑.๒ ศึกษาพยาธิวิทยาของโรคต่างๆ ที่ทำให้เกิดการตายอย่างกะทันหันและไม่คาดคิด
  - ๑.๓ เจาะลึกการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย
  - ๑.๔ Pathology of dating myocardial infarction
๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ ลักษณะของการตายกะทันหันและไม่คาดคิด	๖	นาที
๒.๒ ต้องทำการชันสูตรพลิกศพ ตาม ป. วิ อาญา มาตรา ๑๔๘ (๕) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ	๕	นาที
๒.๓ พฤติการณ์การตายส่วนใหญ่เป็นการตายแบบธรรมชาติ แต่ การตายโดยผิดธรรมชาติก็สามารถพบได้ เช่น การฆาตกรรมจากได้รับสารพิษ	๗	นาที
๒.๔ ลักษณะการตายโดยกะทันหัน และไม่คาดคิดที่พบได้ ในเวชปฏิบัติ อาจแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่มใหญ่ คือ - กลุ่มที่ ๑ : ตรวจพบพยาธิสภาพที่เป็นสาเหตุการตาย ปราศจากข้อสงสัยว่าเป็นตัวการที่ทำให้ถึงแก่ความตาย	๕	นาที
- กลุ่มที่ ๒ : การตรวจทางพยาธิวิทยา พบอวัยวะที่สำคัญ มีพยาธิสภาพมากพอที่เป็นสาเหตุตายได้ และไม่พบสาเหตุอื่นที่ น่าจะเป็นสาเหตุการตาย	๕	นาที
- กลุ่มที่ ๓ : ตรวจพบพยาธิสภาพไม่ชัดเจน หรือไม่เฉพาะเจาะจงหรืออาจ ไม่พบพยาธิสภาพใดๆ แต่มีข้อมูลสนับสนุนที่เชื่อถือได้ช่วยในการวินิจฉัย	๕	นาที
- กลุ่มที่ ๔ : ตรวจไม่พบพยาธิสภาพใดๆ เลย	๖	นาที
๒.๕ โรคที่เป็นสาเหตุการตายโดยกะทันหันและไม่คาดคิด ที่พบได้บ่อย - Cardiovascular system : เรียกว่า Sudden cardiac death - Respiratory system - Central nervous system - Gastrointestinal system - Endocrine system - Senility - Female reproductive system - Other	๒๐	นาที
(ก) SIDS (Sudden infant death syndrome)	๕	นาที
(ข) ไหลตาย (Sudden unexplained nocturnal death syndrome)	๖	นาที
๒.๖ สรุปลงและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๕	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. จิตตา อุดหนุน. เอกสารประกอบการสอน:การตายกะทันหันและไม่คาดคิด หน่วยนิติเวชวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.

๒. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.

๓. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง;๒๕๔๔.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	การผ่าศพคดี (Forensic Autopsy) และการชันสูตรตรวจ
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ นายแพทย์วิศาล วรสุวรรณรักษ์
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๖๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ อาญา) ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ
๒. เทคนิคการผ่าศพ (Autopsy) ทางพยาธิวิทยา
๓. ความรู้พื้นฐานด้านกายวิภาคศาสตร์

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. อธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผ่าศพคดี และการชันสูตรตรวจตาม ป.วิ อาญา มาตรา ๑๕๑ , ๑๕๒ , ๑๕๓ , ๑๕๔
๒. อธิบายแสดงขั้นตอนและวิธีการผ่าตรวจศพคดีที่แพทย์ทั่วไปต้องทำได้ ดังนี้
  - ๒.๑ การตรวจสภาพภายนอก รวมเครื่องแต่งกาย
  - ๒.๒ ตรวจสภาพภายใน
    - ช่องอก
    - ช่องท้อง และช่องเชิงกราน
    - โพรกะโหลกศีรษะ
  - ๒.๓ การเก็บและรักษาชีววัตถุ เพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติ เช่น
    - ทางนิติพิษวิทยา
    - ทางนิติซีโรโลยี
    - ทางจุลพยาธิวิทยา
    - ทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ เช่น จุลชีววิทยา ชีวเคมี
๓. อธิบายวิธีการผ่าตรวจศพคดี เพื่อหาสาเหตุการตายเฉพาะกรณี ได้แก่
  - Pneumothorax เช่น จาก chest injury
  - Deep vein thrombosis จากสาเหตุต่างๆ
  - Fracture cervical spine และ cord injury
  - ถูกข่มขืนกระทำชำเรา และฆ่า

- ผ่าตรวจบริเวณคอ กรณีตายจากการแขวนคอ รัดคอ บีบคอ

๔. ตระหนักความสำคัญและอธิบายการตรวจศพทารกที่เพิ่มเติมจากกระบวนการตรวจศพผู้ใหญ่ ดังนี้

๔.๑ คลอดครบหรือก่อนกำหนด

๔.๒ คลอดมีชีวิตหรือตายก่อนคลอด (Stillbirth)

๔.๓ สาเหตุการตาย ถ้าคลอดมีชีวิต

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๑-๑๕๔

๒. ขั้นตอนการผ่าศพทางนิติเวช (Forensic autopsy) และการเก็บชีววัตถุจากการผ่าศพ

๓. เทคนิคการผ่าศพเฉพาะกรณี ได้แก่ ตายจาก Pneumothorax, Deep vein thrombosis Fracture cervical spine and cord injury, Rape

๔. การตรวจศพทารก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

๑.๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ อาญา) ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ

๑.๓ เทคนิคการผ่าศพ (Autopsy) ทางพยาธิวิทยา

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ วิ อาญา มาตรา ๑๕๑ เกี่ยวกับการผ่าศพและส่งศพตรวจ

๔ นาที่

๒.๒ ป. วิ อาญา มาตรา ๑๕๒ การปฏิบัติของแพทย์ที่ผ่าศพหรือ

พนักงานแยกธาตุของรัฐบาล

๓ นาที่

๒.๓ หลักปฏิบัติการจัดการในการส่งศพเพื่อผ่าศพ ณ สถานที่

พยาบาล สถาบันนิติเวชหรือสถานที่อื่นๆ ที่จัดไว้

๓ นาที่

๒.๔ เทคนิคการผ่าศพตรวจ (Autopsy) ทางนิติเวชศาสตร์

- การตรวจสภาพศพภายนอก

๗ นาที่

- การผ่าศพตรวจอวัยวะภายใน ได้แก่ การผ่าโพรง กระโหลกศีรษะ

การผ่าโพรงทรวงอก การผ่าโพรงในช่องท้อง

๗ นาที่

๒.๕ เทคนิคเฉพาะในการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์กรณี Air Embolism

Pneumothorax Thrombi บริเวณสมอง การตรวจหา Retinal hemorrhages

ในเด็ก การตรวจศพที่กรณีสงสัยมีการกระทำความผิดทางเพศ การตรวจกระดูก

และไขสันหลังส่วนคอ การผ่าตรวจพิสูจน์ไขสันหลัง การผ่าศพตรวจผู้ที่

สงสัยว่าตายจากการถูกรัดคอหรือบีบคอ

๗ นาที่

๒.๖ การเก็บและการรักษาชีววัตถุเพื่อส่งตรวจทางพิษวิทยา

ศึกษาจากเรื่อง วัตถุพยาน

๓ นาที่

๒.๗ การเก็บตัวอย่างเพื่อตรวจทาง Histopathology หรือ

Microscopic examination

๓ นาที่

๒.๘ การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ เช่น ทางซีโรโลยี

ทางชีวเคมี ทางจุลชีววิทยา เป็นต้น	๓	นาที
๒.๙ การชุดศพตรวจ ตาม ป.อาญา มาตรา ๑๕๓	๓	นาที
๒.๑๐ การตรวจศพทารก	๓	นาที
๒.๑๑ สรุปและย้าให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๔	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- วิศาล วรสุวรรณรักษ์.เอกสารประกอบการสอน:การพิสูจน์บุคคล.หน่วยนิติเวชวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.
- วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
- Knight B.Simpson's.Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university Press Inc ; ๑๙๙๗. Page ๑๒-๑๙.
- CD เทคนิคการ autopsy

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

- การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน
- การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	การเขียนรายงานชั้นสูตรพลิกศพคดี
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน องค์กรหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง ความพิการ หนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น
ชื่อหลักสูตร	ข้อ ๑.๗ สามารถชั้นสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพร่วมกับพนักงาน
สำหรับ	สอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตร
อาจารย์ผู้สอน	พลิกศพให้ถ้อยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้
วุฒิการศึกษา	แพทยศาสตรบัณฑิต
ช่องทางติดต่อ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
วัน เดือน ปี ที่สอน	อาจารย์ นายแพทย์สมิทธิ์ ศรีสนธิ์
เวลาที่สอน	พบ. นบ. วว. นิติเวชศาสตร์
ความรู้พื้นฐาน	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
	๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
	๙๐ นาที
	๑. สาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย

๒. พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ (มาตรา ๒๑ และ ๒๓) เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการตายและใบมรณบัตร

๓. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๔ เกี่ยวกับวัตถุประสงคในการชันสูตรพลิกศพ
วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. ระบุงานขั้นตอนการออกใบมรณบัตร ดังนี้

๑.๑ แพทย์ เขียนหนังสือรับรองการตายให้แก่ผู้มีหน้าที่แจ้งตาย นำไปแจ้งเจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎรที่อำเภอหรือเขต หรือสถานที่ราชการกำหนด

๑.๒ เจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎร ที่อำเภอหรือเขต หรือสถานที่ราชการกำหนดออกใบมรณบัตร

๒. เขียนหนังสือรับรองการตายตามแบบของสำนักงานทะเบียนราษฎร (ท.ร. ๔ ตอนที่ ๑)

ได้ถูกต้อง โดยลงสาเหตุการตายเป็นภาษาไทย (ตามข้อ ๒.๕) และโรคที่เป็นสาเหตุการตายเป็นภาษาอังกฤษ (ตามข้อ ๒.๓ , ๒.๔) (ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร ๒๕๓๔ มาตรา ๒๑)

๓. ลงลายมือชื่อแพทย์ได้ถูกต้องในบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ ในกรณีต่างๆ ตามแบบหนังสือรายงานการชันสูตรพลิกศพ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ค.๑๐-ต. ๕๑๙) หน้าแรกในกรณีต่างๆ ดังนี้

๓.๑ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีการตายผิดธรรมชาติ

๓.๒ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง รวม ๔ คน กรณีวิสามัญฆาตกรรม และการตายระหว่างการควบคุม (เช่น ตายในเรือนจำ สถานีตำรวจ)

๔. เขียนรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยเขียนในหน้าหลังของหนังสือรายงานการชันสูตรพลิกศพ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือเขียนในใบแนบหนังสือเฉพาะของสถานพยาบาล

๕. เขียนรายงานแนบท้ายรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ เป็นภาษาไทยเท่านั้น โดยหากถ้าเป็นศัพท์เฉพาะไม่มีคำแปลให้เขียนทับศัพท์เป็นอักษรไทย และวงเล็บอักษรภาษาอังกฤษ

๖. ตระหนักความสำคัญของการตรวจสอบข้อความในส่วนนำของบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งมักเขียนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก่อนลงลายมือชื่อ เพราะแพทย์ต้องร่วมรับผิดชอบ

๗. ตระหนักความสำคัญของการเขียนส่วนความเห็น โดยเฉพาะเรื่อง สาเหตุและพฤติการณ์ของการตายให้ถูกต้องและครบถ้วน

๘. ตระหนัก ความสำคัญของการตรวจสอบความถูกต้องในรายงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้องก่อนลงลายมือชื่อทุกครั้ง
เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ขั้นตอนการออกใบมรณบัตร

๒. หลักการเขียนหนังสือรับรองการตาย

๓. ขั้นตอนและเนื้อหาการเขียนรายงานการชันสูตรพลิกศพตาม ป วิอาญา มาตรา ๑๕๐ และ ๑๕๔

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับและต้องทำดังนี้

๑.๑ สาเหตุการตาย พฤติการณ์การตายและกลไกการตาย

๑.๒ พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ (มาตรา ๒๑ และ ๒๓) เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการตาย และใบมรณบัตร

๑.๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๔ เกี่ยวกับวัตถุประสงคในการชันสูตรพลิกศพ

๑.๔ แบบฝึกหัดในเอกสารประกอบการสอนเรื่องการเขียนหนังสือรับรองการตาย

๑.๕ แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม แล้วแต่ละกลุ่ม เขียนรายงานการชันสูตรพลิกศพ ตามกรณีศพบคดีย่อยอย่าง ๔ กรณี

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ การนำสู่บทเรียนโดยการใช้ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเขียนหนังสือรับรองการตาย	๑	นาที
๒.๒ บรรยายเกี่ยวกับการรับรองการตายและขั้นตอนการออกใบมรณบัตร	๒	นาที
๒.๓ บรรยายเกี่ยวกับวิธีการเขียนหนังสือรับรองการตายพร้อมยกตัวอย่าง	๔	นาที
๒.๔ ให้ตัวแทนนักศึกษาตอบแบบฝึกหัดในเอกสารประกอบการสอนเรื่อง การเขียนหนังสือรับรองการตายที่ได้ทำก่อนเข้าชั้นเรียน และอาจารย์ เป็นผู้เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง	๑๐	นาที
๒.๕ บรรยายเกี่ยวกับการเขียนหนังสือรับรองการตายในส่วนวิธีการเขียน ในกรณีมีประวัติการบาดเจ็บ การไม่เขียนกลไกการตาย และปัญหา	๕	นาที
๒.๖ บรรยายเกี่ยวกับบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ	๓	นาที
๒.๗ บรรยายเกี่ยวกับหลักการเขียนรายงานแนบท้ายรายละเอียดแห่ง การชันสูตรพลิกศพ	๒	นาที
๒.๘ วิจารณ์รายงานชันสูตรพลิกศพตามกรณีศพคดีตัวอย่าง ๔ กรณี ที่นักศึกษาได้ทำก่อนเข้าชั้นเรียน และแนะนำการเขียนที่ถูกต้อง	๑๕	นาที
๒.๙ บรรยายสรุปวิธีเขียนรายงานชันสูตรพลิกศพ	๕	นาที
๒.๑๐ สรุป เน้นถึงความสำคัญของการฝึกเขียนรายงานและย้ำให้ไป ศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๓	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการสอนและแบบฝึกหัด
๒. ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
๓. กรณีศพคดีตัวอย่าง ๔ กรณี

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. สมิทธิ ศรีสนธิ. เอกสารประกอบการสอน: การเขียนหนังสือรับรองการตาย. หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.
๒. วิชาญ เปี้ยวน์ม. นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.
๓. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. นิติเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; ๒๕๔๔. หน้า ๔๐๙-๔๑๕.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

วิธีการ

จากผลการสอบทฤษฎีและสอบปฏิบัติ

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมและภาคปฏิบัติรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

๓. การสอบ OSCE

๔. รายงานการชันสูตรศพคดีและหนังสือรับรองการตาย

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

ผู้ป่วยคดี การตรวจผู้ป่วยคดีและบาดแผล

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทยสภา

ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย

ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน

องค์กรหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง
ความพิการหนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น

ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลอากาศตรีนายแพทย์วิชาญ เปี้ยวนิม
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว.พยาธิวิทยากายวิภาค อว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน ๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน ๑๕๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

๑. การตรวจผู้ป่วย และการบันทึกเวชระเบียน ผู้ป่วยทั่ว ๆ ไป
๒. พยาธิสรีระวิทยาเกี่ยวกับบาดแผล
๓. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ trauma ของ organ ต่างๆ

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยามผู้ป่วยคดี บาดแผลและชนิดต่างๆ ของบาดแผลทางนิติเวชศาสตร์ ๖ ชนิด ได้แก่ บาดแผลถลอก (Abrasion) บาดแผลฟกช้ำ (Contusion or bruise) บาดแผลถูกแทง (Stab or penetrated wound) บาดแผลฉีกขาด ขอบเรียบ (Cut or incised wound) บาดแผลฉีกขาดขอบไม่เรียบ (Lacerated wound) บาดแผลถูกกระสุนปืน (Gun shot wound) ภัยอันตรายจากระเบิด (Blast injury), Pattern wound, Hesitation wound, Defense wound

๒. ระบุบทบาทของแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยคดี ดังนี้

- ๒.๑ การตรวจผู้ป่วยคดี
- ๒.๒ การบันทึกเวชระเบียนอย่างสมบูรณ์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเกี่ยวกับผู้ป่วยคดี
- ๒.๓ การออกไปชันสูตรบาดแผล / การบาดเจ็บให้กับพนักงานสอบสวน หรือผู้เกี่ยวข้อง
- ๒.๔ การให้การในฐานะพยานกับพนักงานสอบสวน (ตำรวจ)
- ๒.๕ การเป็นพยานศาล
- ๒.๖ การสื่อสารกับผู้ป่วยและญาติเพื่อความร่วมมือ การชี้แจงข้อมูลและการให้กำลังใจเพื่อให้ได้มาซึ่ง

ข้อมูลอย่างครบถ้วน

๓. ตระหนักความสำคัญของการบันทึกการชันสูตรบาดแผลตามหัวข้อ ดังนี้

- ๓.๑ ชนิด
- ๓.๒ ตำแหน่ง
- ๓.๓ ขนาด กว้าง ยาว และลึก
- ๓.๔ รูปร่าง
- ๓.๕ จำนวน
- ๓.๖ ทิศทาง

๓.๗ ลักษณะอื่นๆ และสิ่งที่ติดมากับบาดแผล เช่น บาดแผลมีอาวุธปักคาอยู่ บาดแผลกระดูกหักโผล่ออกมารอบๆ บาดแผลมีดินหรือเขม่าติดอยู่ หรือมีวัตถุแปลกที่ติดอยู่บริเวณบาดแผล การอักเสบและสิ่งขับจากบาดแผล เป็นต้น

๔. อธิบายกลไกการเกิดรอยโรคและบาดแผลชนิดต่างๆ ตามข้อ ๑

๕. วิจัยระยะเวลาของการเกิดบาดแผลจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงของรอยโรคและบาดแผล

๖. ระบุวิธีการจำแนกบาดแผลฟกช้ำ (contusion) จาก livor mortis ในศพคดีได้
๗. ระบุวิธีการจำแนกบาดแผลฉีกขาดขอบเรียบและบาดแผลฉีกขาดขอบไม่เรียบในผู้ป่วยและศพคดีได้
๘. ตระหนักความสำคัญของการวินิจฉัยสาเหตุการเกิดลักษณะบาดแผลรูปร่างเฉพาะ (Pattern wound) ที่ปรากฏ เช่น รอยดอกยางรถยนต์ รอยพื้นรองเท้า รอยกัด เป็นต้น
๙. ตระหนักความสำคัญของการวินิจฉัย และบันทึกบาดแผลที่เกิดจากกระสุนปืนยิง ดังนี้
- ๙.๑ ชนิดของหัวกระสุนปืนลูกโหด หรือลูกซอง
  - ๙.๒ ทางเข้า ทางออก ของกระสุนจากลักษณะบาดแผล
  - ๙.๓ ระยะยิงจากลักษณะบาดแผลทางนิติเวชของกระสุนปืนลูกโหด ดังนี้
    - ประชิตติดผิวหนัง
    - ประชิตไม่ติดผิวหนัง
    - ระยะใกล้ (ไม่เกิน ๑๘ นิ้วฟุต)
    - ระยะไกล (มากกว่า ๑๘ นิ้วฟุต)
  - ๙.๔ ลักษณะบาดแผลทางนิติเวชจากการถูกกระสุนปืนลูกซองในระยะยิงต่างๆ
๑๐. อธิบายหลักการวินิจฉัยลำดับการถูกยิงที่ flat bone เช่น (กะโหลกศีรษะ) จากรอยร้าวบนกระดูก
๑๑. อธิบายกลไกและพยาธิสภาพที่เกิดจากภัยอันตรายจากระเบิด (Blast injury)
๑๒. ระบุสาเหตุการตายจากบาดแผล ได้แก่
- จากบาดแผลโดยตรง เช่น เสียเลือดมากเกิด Hypovolemic shock ทำลาย Vital organ โดยตรง
  - Neurogenic shock
  - จากภาวะแทรกซ้อน เช่น fat embolism , sepsis , air embolism

๑๓. ยกตัวอย่างการบาดเจ็บที่พบบ่อยทางนิติเวชในแต่ละกรณี ดังนี้

- Head injury
- Cervical spine injury
- Chest injury
- Abdominal injury
- Genital injury
- Skeleton injury

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความหมายของผู้ป่วยคดี
๒. ความหมายของบาดแผล
๓. ชนิดของบาดแผลได้แก่ บาดแผลถลอก บาดแผลฟกช้ำ บาดแผลถูกแทง บาดแผลฉีกขาดขอบเรียบ บาดแผลฉีกขาดขอบไม่เรียบ บาดแผลถูกกระสุนปืน
๔. การบอกชนิดของกระสุนปืน ทางเข้าทางออก และระยะยิง จากการตรวจบาดแผล
๕. การตายจากบาดแผล

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ
  - ๑.๑ การตรวจผู้ป่วย และการบันทึกเวชระเบียน ผู้ป่วยทั่ว ๆ ไป
  - ๑.๒ พยาธิสรีระวิทยาเกี่ยวกับบาดแผล

๑.๓ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ trauma ของ organ ต่างๆ		
๒. ในชั้นเรียน		
๒.๑ ความหมายของผู้ป่วยคดีและงานของแพทย์ ที่เกี่ยวกับผู้ป่วยคดี	๒๐	นาที่
๒.๒ ความหมายของบาดแผล (wound)	๔	นาที่
๒.๓ ในการชันสูตรบาดแผลและการบันทึกบาดแผล ต้องตรวจและบันทึก ตามหัวข้อต่อไปนี้		
■ ชนิดของบาดแผลในทางนิติเวชศาสตร์ ๖ ชนิด	๒	นาที่
■ รูปร่าง จำนวน ขนาด ความลึก ทิศทาง ตำแหน่ง ลักษณะอื่นของบาดแผล / สิ่งที่ติดมากับบาดแผล ความผิดปกติของอวัยวะที่มีบาดแผล / สภาพ ของบาดแผล	๒	นาที่
๒.๔ บาดแผลถลอก (Abrasion)	๔	นาที่
๒.๕ บาดแผลฟกช้ำ (Contusion or bruise)	๕	นาที่
๒.๖ บาดแผลถูกแทง (Stab or penetrated wound)	๔	นาที่
๒.๗ บาดแผลฉีกขาดขอบเรียบ (Cut or incised wound)	๔	นาที่
๒.๘ บาดแผลฉีกขาดขอบไม่เรียบ (Lacerated wound)	๔	นาที่
๒.๙ บาดแผลถูกกระสุนปืน (Gun shot wound)		
- ประเภทของกระสุนปืน ได้แก่ กระสุนปืนลูกโตด กระสุนปืนลูกซอง	๔	นาที่
- ลักษณะบาดแผลทางเข้าของกระสุนปืนลูกโตดในระยะต่างๆ ได้แก่ ยิงระยะประชิดติดผิวหนัง ระยะประชิดไม่ติดผิวหนัง ระยะใกล้และ ระยะไกล	๒๐	นาที่
- ลักษณะบาดแผลทางออกกระสุนปืนลูกโตด	๔	นาที่
- โฟรงบาดแผลกระสุนปืนลูกโตดที่ผ่านเนื้อเยื่อ	๒	นาที่
- ลำดับของกระสุนปืนลูกโตดที่ยิงผ่านกระดูกแบน	๕	นาที่
บาดแผลกระสุนปืนลูกซอง	๑๐	นาที่
๒.๑๐ กลไกและพยาธิสภาพที่เกิดจากภัยอันตรายจากระเบิด (Blast injury)	๕	นาที่
๒.๑๑ การตายจากบาดแผล แบ่งสาเหตุที่ใช้จริงออกได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ		
- การตายจากบาดแผลโดยตรง	๕	นาที่
- การตายจาก Neurogenic shock	๒	นาที่
- การตายจาก Complication	๕	นาที่
๒.๑๒ การบาดเจ็บที่พบบ่อยทางนิติเวช	๑๕	นาที่
๒.๑๓ การให้ความเห็นเกี่ยวกับบาดแผล (เรียนในเรื่อง การเขียนรายงานผู้ป่วยคดี)		
๒.๑๔ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๔	นาที่

ระยะเวลาการเรียนรู้	๑๓๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๒๐	นาที
รวม	๑๕๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการสอน
๒. ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
๒. Knight B. Simpson's Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university press Inc;๑๙๙๗. Page ๔๔-๗๒.
๓. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔ หน้า ๒๖๙-๒๗๒ และ ๒๙๓-๓๒๐.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

วิธีการ

จากผลการสอบทฤษฎี

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน
๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	ความผิดทางเพศ (Sexual Offence) : การข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) การแท้งลูก (Abortion) และอื่นๆ
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน องค์กรหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง ความพิการ หนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ นายแพทย์สมิทธิ์ ศรีสนธิ์
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว. นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๙๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	๑. การตรวจภายใน (Pelvic examination) ๒. Semen and sperm analysis ๓. การตรวจร่างกายผู้ป่วยทั่วไป ๔. X-ray wrist for bone age
วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ	๑. นิยาม ความผิดทางเพศ การกระทำชำเรา การข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) การแท้งลูก ตามหลักการแพทย์และหลักกฎหมาย การกระทำอนาจาร Locard 's exchange principle ๒. อธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศ ได้แก่ ๒.๑ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา (ป. อาญา) มาตรา ๒๗๖ ๒.๒ ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กตาม ป.อาญา มาตรา ๒๗๗ ๒.๓ ความผิดฐานแท้งลูกตาม ป.อาญา มาตรา ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ การยกเว้นการรับโทษฐานพยายามทำ แท้ง ป.อาญา มาตรา ๓๐๔ และการทำแท้งของแพทย์โดยไม่มีผิดตาม ป. อาญา มาตรา ๓๐๕ ๓. อธิบายหลักการตรวจร่างกายและการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ในกรณีเกิดความผิดทางเพศทั้งผู้ทำเสียหาย และผู้ต้องสงสัยและ Film wrist เพื่อแยกอายุ ๔. ระบุวิธีการเก็บ การนำส่งตรวจ ชื่อการตรวจ หลักการตรวจและประโยชน์ของการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ กรณีเกิดความผิดทางเพศ ได้แก่ ๔.๑ การตรวจหาตัวอสุจิ

๔.๒ การตรวจหาน้ำอสุจิ เช่น วิธี Acid phosphatase test หรือ Prostate Specific Antigen (PSA)

๔.๓ การตรวจทาง DNA

๕. จำแนกการกระทำความผิดและการตายหลังคลอด ตามกฎหมายที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ทางการแพทย์ เช่น การตรวจปอด การตรวจคราบน้ำนมในกระเพาะอาหาร เป็นต้น

๖. อธิบายหลักการเขียนรายงานผู้ป่วยและการเขียนความเห็นทางการแพทย์ จากหลักฐานการตรวจพบกรณีความผิดทางเพศในใบชันสูตร กรณีข่มขืนกระทำชำเรา เพียงความเห็นหนึ่งดังนี้เท่านั้น

๖.๑ การกระทำชำเรา (การร่วมประเวณี) พร้อมช่วงเวลากระทำชำเรา ก่อนมารับการตรวจ

๖.๒ ไม่มีการกระทำชำเรา (การร่วมประเวณี)

๖.๓ น่าจะมีการกระทำชำเรา (การร่วมประเวณี)

๖.๔ ไม่พบหลักฐานการกระทำชำเรา (การร่วมประเวณี)

๗. ระบุปัจจัยที่ทำให้แพทย์ตรวจไม่พบหลักฐานจากการกระทำชำเราโดยเฉพาะทางช่องคลอด ได้แก่

๗.๑ ระยะเวลาตรวจล่าช้าเกินกว่า ๗ วัน

๗.๒ การใช้ถุงยางอนามัย

๗.๓ การล้างช่องคลอด

๗.๔ การร่วมประเวณีโดยไม่หลั่งน้ำอสุจิ

๘. ตระหนักความรู้สึกและความสำคัญของการให้ความสนับสนุนด้านจิตใจ (Mental support) ในกรณีเกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศทุกชนิด

๙. อธิบายความจำเป็นเกี่ยวกับตัวผู้ป่วย (ผู้เสียหาย) ในการดูแลด้านต่างๆ ต่อไป ดังนี้

๙.๑ วิเคราะห์และบำบัดทางจิต

๙.๒ ปรีกษานักสังคมสงเคราะห์

๑๐. ตระหนักความสำคัญของความละเอียดรอบคอบในการสำรวจหลักฐานและบันทึกผลที่ถูกต้องชัดเจนตามความเป็นจริงอย่างเหมาะสม

๑๑. ตระหนักบทบาทแพทย์ทั่วไปในการปฏิบัติต่อกรณีกระทำความผิดทางเพศ ซึ่งมีแนวโน้มอุบัติการณ์เพิ่มขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

๑๒. ระบุกรณีที่ทำแพทย์ทำไม่ได้โดยไม่มีผลตามกฎหมาย (ตาม ป. อาญา มาตรา ๓๐๕) ดังนี้

๑๒.๑ จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น (มารดา) หรือ

๑๒.๒ หญิงมีครรภ์เนื่องจากผลของการกระทำความผิดอาญา ตาม ป. อาญา มาตรา ๒๗๖ (ถูกข่มขืนกระทำชำเรา Rape) มาตรา ๒๗๗ (กระทำชำเราเด็กหญิง) มาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ หรือ มาตรา ๒๘๔ (เป็นรัฐจัดหา ล่อไปหรือชักพาหญิง / เด็กหญิงไปอนาจาร เพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น)

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. องค์ประกอบความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ และความผิดฐานกระทำชำเราเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๗

๒. การตรวจร่างกายผู้เสียหายและผู้ต้องหา

๓. การตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา

๔. การให้ความเห็นในคดีข่มขืนกระทำชำเรา

๕. ความผิดฐานกระทำอนาจาร

๖. ความผิดเกี่ยวกับการแต่งลูก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

- การตรวจภายใน (Pelvic examination)
- Semen and sperm analysis
- การตรวจร่างกายผู้ป่วยทั่วไป
- X-ray wrist for bone ag

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ การนำสู่บทเรียน	๕	นาที
๒.๒ ความหมาย (องค์ประกอบความผิด) ฐานข่มขืน กระทำชำเรา (Rape) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ ดังนี้		
- มีการข่มขืน โดยวิธีการต่าง ๆ	๗	นาที
- มีการชำเรา หรือ มีการกระทำชำเรา หรือการร่วมประเวณี หรือการร่วมเพศ และ		
ความหมายของการกระทำชำเราตามมาตรา ๒๗๖ วรรค ๒	๗	นาที
- ผู้เสียหาย ได้แก่ ชายหรือหญิงก็ได้	๕	นาที
- ผู้กระทำความผิด ได้แก่ ชายหรือหญิงก็ได้ และรวมถึง กรณีเป็นคู่สมรสกระทำกับคู่สมรสตามมาตรา ๒๗๖ วรรค ๔	๖	นาที
๒.๓ ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิง อายุไม่เกิน ๑๕ ปี และไม่เกิน ๑๓ ปี (ตาม ป. อาญา มาตรา ๒๗๗) และการตรวจเพื่อระบุอายุดังกล่าว (ไม่เกิน ๑๓ ปี , ๑๕ ปี) เช่น film wrist	๕	นาที
๒.๔ การตรวจร่างกายผู้เสียหาย ตรวจเพื่อหาข้อมูลสนับสนุนองค์ความผิด	๔	นาที
๒.๕ การตรวจร่างกายผู้ต้องหา	๕	นาที
๒.๖ ความหมายของ Locard's exchange Principle	๔	นาที
๒.๗ การให้ความเห็นในคดีข่มขืนกระทำชำเรา	๔	นาที
๒.๘ การให้ความเห็นเกี่ยวกับเวลากระทำชำเรา (ร่วมประเวณี)	๔	นาที
๒.๙ ความผิดฐานกระทำอนาจาร	๔	นาที
๒.๑๐ แสดงแบบฟอร์มการ Manage ผู้ป่วย rape	๕	นาที
๒.๑๑ การแท้งลูกและ ป.อาญาวาดด้วยความผิดเกี่ยวกับแท้งลูก	๕	นาที
๒.๑๒ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๕	นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการสอน
๒. ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สื่อทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. สมิตี ศรีสนธิ์. เอกสารประกอบการสอน: ความผิดทางเพศ (Sexual Offence) : การข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) การแท้งลูก (Abortion) และอื่นๆ.หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี; ๒๕๕๖.

๒. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.

๓. Knight B.Simpson's Forensic Medicine.๑๑th ed. London:Oxford university press Inc;๑๙๙๗.Page ๔๔-๗๒

๔. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔ หน้า ๒๑๙-๒๒๕,๒๔๕-๒๕๖,๒๕๙-๒๖๗

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

Child Abuses : Physical & Sexual

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทย์สภา

ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหน้าที่รับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน องค์การหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง ความพิการหนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น

ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพร่วมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ล้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ นายแพทย์วิศาล วรสุวรรณรักษ์

วุฒิการศึกษา

พบ. นบ. วว.นิติเวชศาสตร์

ช่องทางติดต่อ

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน

๑๙ – ๓๐ มกราคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน

๙๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

๑. บาดแผลทางนิติเวช

๒. การตรวจร่างกายทั่วไปและตรวจภายในผู้ป่วยเด็ก

๓. องค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับการกระทำชำเราเด็ก

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยามการทารุณกรรมเด็ก (Child abuse) และประเภทต่าง ๆ ดังนี้ Physical abuse , Sexual , Emotional abuse, Neglect , Battered child syndrome , Shaken baby syndrome

๒. ระบุและตระหนักความสำคัญของการตรวจพบข้อบ่งชี้เด็กถูกกระทำร้าย คือ ลักษณะของ Battered child syndrome ได้แก่

๒.๑ ลักษณะเฉพาะที่สำคัญ คือ พบบาดแผลฟกช้ำ และหรือบาดแผลถลอกตามร่างกายที่เกิดขึ้นในเวลาต่าง ๆ กัน

๒.๒ ลักษณะอื่นที่พบได้ เช่น อาจพบบาดแผลเป็นรูปแบบเฉพาะ (Pattern wound) ได้แก่ รอยขอบเข็มขัด รอยหัวเข็มขัด รอยไม้แขวนเสื้อ รอยมือ รอยหยิก รอยกัด รอยถูกตี รอยบุหรี่จี้ น้ำร้อนลวก

๒.๓ การเอ็กซเรย์อาจพบ การหักของกระดูกซี่โครง กระดูกแขนหรือขา เกิดในเวลาแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี ถ้าพบกระดูกซี่โครงหักต้องนึกถึงกรณี child abuse

๒.๔ จำนวนเด็กถูกกระทำ รูปแบบการบาดเจ็บที่คล้ายกัน และในสถานที่เดียวกัน

๒.๕ ประวัติจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมักไม่สมเหตุสมผลกับ injury ที่ได้รับ เช่น ให้ประวัติว่า เด็กกลิ้งตกจากเตียงมาเอง พลัดตกจากเก้าอี้ที่นั่งที่สูง อุ้มเด็กแล้วพลัดหลุดจากแขน จับเด็กโยนขึ้นเล่นแล้วรับพลาด เป็นต้น

๒.๖ ลักษณะอื่นๆ เช่น มักส่งมาตรวจล่าช้าหลังจากเกิด injury มีประวัติตั้งครร์กที่ไม่พึงปรารถนา ประวัติการทำแท้ง การใช้ยาเสพติด เด็กแสดงอาการกลัวพ่อแม่ ไม่กล้าสบตาในการสนทนา เป็นต้น

๓. อธิบายพยาธิสภาพที่พบได้บ่อยใน Battered child syndrome เช่น Head injury (SAH , SDH) , laceration of liver , severe malnutrition จากถูกทอดทิ้ง

๔. อธิบายพยาธิสภาพเฉพาะที่พบได้ใน shaken baby syndrome เป็นพยาธิสภาพที่เกิดในลักษณะทำให้ศีรษะเคลื่อนไหวแบบ เหวี่ยงไปมา เกิดการฉีกขาดของ bridging veins ได้แก่ Intracranial bleeding (SDH and / or SAH) และ retinal hemorrhage โดยไม่พบ impact trauma ที่ศีรษะ

๕. อธิบายผลกระทบที่เกิดกับเด็กถูกทำร้ายได้แก่

๕.๑ ผลทางจิตใจอย่างถาวร

๕.๒ ผลของพัฒนาการ

๕.๓ ผลต่อปัญหาทางสังคม

๖. ตระหนักความสำคัญของการเลี้ยวใจจากอาการบอกล่าและข้อมูลสืบค้นหาสาเหตุเด็กบาดเจ็บ เพราะถูกทำร้าย เพื่อป้องกันการวินิจัยพลาด

๗. ตระหนักความสำคัญของผลการวินิจัยผิดพลาดภาวะเด็กถูกทำร้ายอันได้แก่

๗.๑ ถูกทำร้ายซ้ำ

๗.๒ เด็กคนอื่นถูกทำร้ายจากบุคคลเดียวกัน ในสถานที่เดียวกันหรือต่างกัน

๗.๓ ความรุนแรงทวีขึ้นจนอาจถึงแก่ชีวิต

๘. ระบุความสำคัญและความจำเป็นของทีมดูแลช่วยเหลือ และป้องกันเด็กถูกทำร้ายในทุกสถานพยาบาล ได้แก่

๘.๑ แพทย์ เช่น แพทย์นิติเวช กุมารแพทย์ แพทย์ประจำครอบครัว สูติ นรีแพทย์ จิตแพทย์

รังสีแพทย์

๘.๒ พยาบาล

๘.๓ นักสังคมสงเคราะห์

๘.๔ นักจิตวิทยาคลินิก

๘.๕ องค์การด้านสังคมสงเคราะห์

๙. ระบุขั้นตอนดำเนินการเพื่อวินิจฉัยและแก้ปัญหากรณี Child abuse ได้แก่

๙.๑ แจ้งผลต่อทีมการดูแลช่วยเหลือ

๙.๒ ทีมประเมินสาเหตุและหาวิธีแก้ไขทั้งทางร่างกาย จิตใจและสิ่งแวดล้อม

๙.๓ ดำเนินการแก้ไขแต่ละปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งด้านกฎหมาย

๙.๔ ติดตามผล

๑๐. ตระหนักความรู้สึก และความสำคัญของการสนับสนุนด้านจิตใจ (Mental support) แก่เด็กที่ถูกทำร้าย

๑๑. ตระหนักความสำคัญของความละเอียดรอบคอบในการสำรวจหลักฐาน และบันทึกผลที่ถูกต้องชัดเจนตามความเป็นจริงอย่างเหมาะสม

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ประเภทต่างๆ ของ Child abuse

๒. พยาธิสภาพที่พบบ่อยจากการตรวจผู้ป่วยเด็กและตรวจศพ

๓. พยาธิสภาพที่พบใน Shaken baby syndrome

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (จัดการสอนแบบ case based lecture)

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

๑.๑ บาดแผลทางนิติเวช

๑.๒ การตรวจร่างกายทั่วไปและการตรวจภายในผู้ป่วยเด็ก

๑.๓ องค์ประกอบเกี่ยวกับความผิดการกระทำชำเราเด็ก

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ กล่าวนำ และถามความสำคัญ

๓ นาที

๒.๒ แสดงตัวอย่างปัญหาเด็กถูกทำร้ายเพื่อสร้างความสนใจ

๒ นาที

๒.๓ ถามนักศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้มีโอกาสดูถูกทำร้าย

๒ นาที

๒.๔ สรุปผลการวินิจฉัยและเหตุผล

๓ นาที

๒.๕ นิยามการทารุณกรรมเด็กรูปแบบต่างๆ และลักษณะที่ควร
ตระหนักถึงเด็กถูกทำร้าย

๘ นาที

๒.๖ อธิบายความหมายของการทารุณกรรมทางร่างกาย

(battered child syndrome) รวมถึงประวัติที่สงสัย

การตรวจเด็กและการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เช่น ภาพถ่ายรังสี

๘ นาที

๒.๗ แสดงลักษณะบาดแผลต่างๆ ที่ทำให้สงสัยว่าเด็กถูกทำร้าย

๖ นาที

๒.๘ แสดงลักษณะที่ตรวจพบในเด็กที่ถูกทำร้ายจนเสียชีวิต

๖ นาที

๒.๙ อธิบายความหมายของ shaken body syndrome
และลักษณะที่ตรวจพบ

๖ นาที

๒.๑๐ ยกตัวอย่างการทำร้ายร่างกายเด็กรูปแบบอื่นๆ

๖ นาที

๒.๑๑ ทบทวนสิ่งที่ต้องทำเมื่อพบเด็กสงสัยว่าจะถูกทารุณกรรม

๖ นาที

๒.๑๒ ยกตัวอย่างเด็กที่ถูกทำร้ายจนเสียชีวิต

๕ นาที

๒.๑๓ อธิบาย พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กและสิ่งที่แพทย์ต้องทำตามกฎหมาย
เพื่อคุ้มครองเด็ก

๕ นาที

๒.๑๔ แสดงตัวอย่าง กรณีเด็กถูกทำร้ายพร้อมคำอธิบายแต่ละกรณี

๔ นาที

๒.๑๕ นักศึกษาสรุปแนวคิดและซักถามและย้าให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- วิศาล วรสุวรรณรักษ์.เอกสารประกอบการสอน: การทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse). สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.
- Knight B.Simpson's.Forensic Medicine.๑๑th ed. London : Oxford university Press Inc ; ๑๙๙๗. Page ๑๒๑-๑๓๐
- Spitz WU.Spitz and Fisher's Medicolegal Investigation of Death. ๔th ed. Illinois : Charles C Thomas Publisher LTD; ๒๐๐๖. page ๓๔๓-๔๑๗.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	จากผลการสอบทฤษฎี
เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้	การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C
วิธีการ	๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน ๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	นิติจิตเวช
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทย์สภา	ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน องค์กรหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง

ความพิการหนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น

ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	ศาสตราจารย์ นายแพทย์ธรรณชัย คงสกนธ์
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว.จิตเวชศาสตร์ M.Sc.
ช่องทางติดต่อ	ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ๐๒-๒๐๑๑๒๗๕, ๐๒-๒๐๑๑๔๘๗
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๙๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	

๑. ทบทวนความรู้พื้นฐานจิตเวชศาสตร์เกี่ยวกับหลักการวินิจฉัย : หลักการวินิจฉัย psychosis , neurosis , personality disorders

๒ ศึกษาจากหนังสือ ศ. นพ. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔ บทที่ ๑๐ เรื่อง นิติจิตเวชศาสตร์และบทที่ ๑๑ เรื่อง กามวิตถารกับการกระทำผิดกฎหมาย (หน้า ๑๗๗ – ๒๑๕)

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม นิติจิตเวชศาสตร์ Personal disorder ประเภทต่างๆ
๒. บอกความหมายของ Mc Nauhten 's Rule ที่มาและประโยชน์
๓. เปรียบเทียบระดับความรู้สำนึกในกลุ่มบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ว่ามีความรับผิดชอบน้อยกว่าคนธรรมดาตามกลุ่มโรคทางจิตเวช ดังนี้
  - ๓.๑ กลุ่มปัญญาอ่อน (Mental retardation)
  - ๓.๒ กลุ่มโรคจิต (Psychosis)
  - ๓.๓ กลุ่ม Organic brain syndrome
  - ๓.๔ กลุ่ม Neurosis
  - ๓.๕ กลุ่ม Personality disorder

๔. ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่มีความรับผิดชอบน้อยกว่าคนธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕

๕. ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยทางจิตเวชกับการหย่อนความสามารถในทางแพ่ง ได้แก่

๕.๑ เป็นบุคคลไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๘

๕.๒ เป็นบุคคลเสมือนไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒

๖. อธิบายกระบวนการทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับผู้ป่วยทางจิตเวช ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔

๗. ตระหนักความสำคัญของบทบาทแพทย์ทั่วไปในกรณีเกี่ยวข้องกับ นิติจิตเวชได้แก่

๗.๑ เคยดูแลผู้ป่วยมาก่อน

๗.๒ ได้รับมอบหมายให้ตรวจผู้ต้องสงสัย

๗.๓ การเป็นพยานศาล

๘. ระบุกรณีที่เป็นความผิดและปัญหาทางกฎหมายที่พบบ่อยในกลุ่ม Personal disorders ได้อย่างน้อย ๖ กรณี เช่น

๘.๑ ปัญหาการไม่รับรองการจดทะเบียนสมรสของผู้ที่แปลงเพศจากการหลงเพ (Tran sexuality)

๘.๒ ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราในผู้ที่แปลงเพศ

- ๘.๓ การขโมยเสื้อผ้า เครื่องประดับไปสะสมในกลุ่ม Fetishism
- ๘.๔ การเปลือยอวัยวะเพศ และทำลามกในกลุ่ม Exhibitionism
- ๘.๕ การทำความผิดฐานอนาจารในกลุ่มชอบถูไถร่างกายเพศตรงข้าม (Frottage)
- ๘.๖ การร่วมเพศกับสัตว์ในกลุ่ม Zoophilia
- ๘.๗ การร่วมเพศกับเด็ก ในกลุ่ม Pedophilia

๙. ตระหนักและอธิบาย ความสำคัญของแพทย์ในการให้ความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยบุคคลไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๘ หรือเสมือนไร้ความสามารถตามมาตรา ๓๒ อันมีผลต่อการทำนิติกรรม
เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความหมายของวิชานิติจิตเวชศาสตร์
๒. Mc Nauhten's Rule
๓. ความรับผิดชอบทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
๔. กระบวนการทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ป่วยทางจิตเวช
๕. Personality disorder ที่มีโอกาสสูงกับการกระทำความผิดทางอาญา
๖. พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.๒๕๕๑

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษา
  - ๑.๑ ทบทวนความรู้พื้นฐานจิตเวชศาสตร์เกี่ยวกับหลักการวินิจฉัย : หลักการวินิจฉัย psychosis, neurosis , personality disorders
  - ๑.๒ ศึกษาจากหนังสือ ศ. นพ. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ๒๕๔๔ บทที่ ๑๐ เรื่อง นิติจิตเวชศาสตร์ และ บทที่ ๑๑ เรื่อง กามวิถิตารกับการกระทำความผิดกฎหมาย หน้า ๑๗๗ – ๒๑๖
๒. ในชั้นเรียน
  - ๒.๑ ความหมายของวิชานิติจิตเวชศาสตร์ (Forensic Psychiatry) ๖ นาที
  - ๒.๒ ที่มาของวิชา นิติจิตเวช Mc Nauhten 's Rule ๔ นาที
  - ๒.๓ ผู้ป่วยทางจิตเวช ที่มีความรับผิดชอบทางกฎหมายน้อยกว่าคนธรรมดา ประกอบด้วยโรค ๕ กลุ่ม คือ
    - ปัญญาอ่อน (Mental Retardation)
    - กลุ่มโรคจิต (Psychosis)
    - Organic brain syndrome
    - Neurosis
    - Personality disorder ๘ นาที
  - ๒.๔ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่มีความรับผิดชอบน้อยกว่าคนธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ ๘ นาที

๒.๕ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยทางจิตเวชกับการหย่อน		
ความสามารถ	๘	นาที
๒.๖ กระบวนการทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา		
กับผู้ป่วยทางจิตเวช	๗	นาที
๒.๗ Personality disorder ที่มีโอกาสสูงกระทำความผิดทางอาญาในฐานความผิดต่างๆ		
และปัญหาทางกฎหมายเช่น		
- Homosexuality (รักร่วมเพศ)		
- Transsexualism (แปลงเพศ)		
- Transvertism (ลักเพศ)		
- Fetishism (การพอใจทางเพศกับวัตถุ)		
- Sadism & Masochism		
- Exhibitionism (ชอบอวดอวัยวะเพศรวมทั้งพุดจาหยาบโลนทางโทรศัพท์)		
- Voyeurism or scopophilia (นักถ้ำมอง)		
- Frotteurism or frottage (ถูไถร่างกายเพศตรงข้าม)		
- Pedophilia (ความต้องการทางเพศกับเด็ก)		
- Zoophilia or bestiality (มีเพศสัมพันธ์กับสัตว์)		
- Necrophilia or necrophilism (ความต้องการทางเพศศพ)		
- Incest (ร่วมเพศในสายเลือด)	๑๐	นาที
๒.๘ บทบาทแพทย์ทั่วไปในกรณีเกี่ยวข้องกับ นิติจิตเวช	๖	นาที
๒.๙ สารสำคัญของพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.๒๕๕๑	๖	นาที
๒.๑๐ ให้นักศึกษาสรุปแนวคิดการเรียนรู้และซักถาม	๕	นาที
๒.๑๑ เน้นย้ำให้นักศึกษาได้ศึกษาให้ครบตาม		
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	๕	นาที
	ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕ นาที
	ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕ นาที
	รวม	๙๐ นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- รณชัย คงสกนธ์.เอกสารประกอบการสอน: นิติจิตเวช.ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๔.
- วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง;๒๕๔๔.หน้า ๑๗๗-๒๑๖

๔. รณชัย คงสกนธ์.ตำรานิติจิตเวชศาสตร์.กรุงเทพมหานคร :หจก.บางกอกบล็อกร;๒๕๕๑

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

การเขียนรายงานผู้ป่วยคดี

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทย์สภา

ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย

ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน

องค์กรหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง

ความพิการหนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ผู้สอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลอากาศตรี นายแพทย์วิชาญ เปี้ยวนิม

วุฒิการศึกษา

พบ. นบ. วว.พยาธิวิทยาภาควิชา อว.นิติเวชศาสตร์

ช่องทางติดต่อ

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

วัน เดือน ปี ที่สอน

๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน

๙๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

๑. บาดแผลและการหายของบาดแผล

๒. Clinical cause เกี่ยวกับ trauma ของทุกอวัยวะในร่างกาย

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม ประจักษ์พยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ

๒. อธิบายขั้นตอนของใบชันสูตรบาดแผลของแพทย์เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

๓. เขียนรายงานผู้ป่วยคดีในใบชันสูตรบาดแผลของโรงพยาบาลรามาธิบดี และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ค.๘ – ต.

๖๕) ที่ตำรวจนำส่งได้ถูกต้องทุกหัวข้อ

๔. อธิบายหลักการจำแนกลักษณะบาดแผลเพื่อสนับสนุนพฤติการณ์การเกิดบาดแผลจากกระทำตนเอง ผู้อื่นกระทำ หรืออุบัติเหตุ

๕. จำแนกสมมุติฐานจากวัตถุหรืออาวุธที่ใช้ทำอันตราย จากการตรวจลักษณะของบาดแผลได้

๖. อธิบายหลักการให้ความเห็นบาดแผลที่ถูกผู้อื่นกระทำในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

๖.๑ กระทำโดยเจตนาฆ่า / พยายามฆ่า

๖.๒ กระทำโดยเจตนาทำร้ายร่างกาย

๖.๓ กระทำโดยทรมานหรือทารุณโหดร้ายก่อนตาย

๗. ระบุการบาดเจ็บที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัสตามเงื่อนไขของกฎหมายได้ครบถ้วน

๘. ระบุข้อความที่แพทย์ไม่มีหน้าที่ออกความเห็นในใบชั้นสูตร ได้แก่

๘.๑ เป็นอันตรายสาหัส

๘.๒ ถูกข่มขืนกระทำชำเรา

๘.๓ ใบหน้าเสียโฉมอย่างติดตัว

๙. ตระหนักความสำคัญของการระบุระยะเวลาการรักษาหายในใบชั้นสูตรอย่างรอบคอบให้ใกล้เคียงความเป็นจริง รวมทั้งระบุการพยากรณ์โรค ถ้าได้รับการบำบัดรักษาไม่ถูกต้อง เพราะมีผลต่อคำพิพากษาของศาลในระดับความรุนแรงของความผิดและโทษที่ได้รับ โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายอาญา

๙.๑ มาตรา ๒๙๗ (ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุได้รับอันตรายสาหัส)

๙.๒ มาตรา ๒๙๕ (ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย)

๙.๓ มาตรา ๓๔๑ (ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายผู้อื่นแต่ไม่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ)

๑๐. เขียนใบรับรองแพทย์ เช่น ใบรับรองสุขภาพ ใบรับรองลาป่วย ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๑๑. ตระหนักความสำคัญของการศึกษาวิธีการเขียนรายงานผู้ป่วยคดีและใบรับรองแพทย์ต่างๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม และฝึกเขียนให้คุ้นเคยเพื่อความยุติธรรมต่อคู่กรณี และเพื่อป้องกันตนเองในคดีที่ต้องขึ้นศาล

๑๒. ตระหนักความสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารที่เหมาะสม โดยเฉพาะต่อพนักงานสอบสวน

อัยการ และศาล

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ขั้นตอนการเขียนใบชั้นสูตรบาดแผล

๒. ความหมายของประจักษ์พยานและพยานผู้เชี่ยวชาญ

๓. การให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติการณ์จากลักษณะของบาดแผล

๔. ระดับความรุนแรงของภัยอันตรายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕, ๒๙๗, ๓๔๑

๕. ลักษณะของบาดแผลกับวัตถุที่มากระทำ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษา

๑.๑ ทบทวนบาดแผลและการหายของบาดแผล

๑.๒ ทบทวนClinical cause เกี่ยว trauma ของอวัยวะต่างๆ

๑.๓ ให้นักศึกษาเขียนในรายงานการตรวจชั้นสูตรบาดแผลฯ กลุ่มละ ๑ ราย ตามที่อาจารย์มอบหมาย

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ การเขียนรายงานการชั้นสูตรบาดแผล บทนำและ การเข้าสู่บทเรียน ๔ นาที

- ขั้นตอนการเขียนรายงานและแสดงตัวอย่างใบนำส่งผู้บาดเจ็บหรือศพ
ตามแบบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ค.๘-ต.๖๕)

๕ นาที

- องค์ประกอบของแบบฟอร์มที่แพทย์ออกใบชั้นสูตร

๔ นาที

๒.๒ รายการที่แพทย์ได้ตรวจ

๕ นาที

๒.๓ ส่วนความเห็น มีประเด็นพิจารณา ดังนี้

- บาดแผลหรือการบาดเจ็บใช้ระยะเวลารักษานานเท่าใด

- บาดแผลเกิดจากการกระทำตนเอง ผู้อื่นกระทำ หรืออุบัติเหตุ

- บาดแผลเกิดจากอาวุธอะไร หรือเกิดจากการบาดเจ็บชนิดใด

- บาดแผลทำให้บาดเจ็บถึงตายได้หรือไม่		
- บาดแผลเกิดมานานเท่าใด		
- บาดแผลเกิดก่อนตายหรือหลังตาย		
- ถ้ามีหลายบาดแผล บาดแผลใดทำให้ตาย		
- ถ้ามีบาดแผลทำให้ตาย เหตุตายคืออะไร		
- บาดแผลทำให้ตายทันทีหรือไม่ มีการทรมานหรือไม่		
- กระทำทารุณโหดร้ายก่อนตายหรือไม่		
- ก่อนตายผู้ได้รับบาดเจ็บพูดได้หรือไม่	๑๐	นาที
๒.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างบาดแผลกับการทำร้าย		
- บาดแผลแสดงลักษณะและประเภทของอาวุธ	๕	นาที
- บาดแผลแสดงลักษณะของการกระทำ (Manner) ได้แก่ Suicide , Homicide , Accident	๕	นาที
- บาดแผลแสดงเจตนาของผู้ทำร้าย (เจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย)		
- บาดแผลแสดงความทรมานหรือทารุณโหดร้าย	๕	นาที
๒.๕ บาดแผลกับอันตรายสาหัส	๓	นาที
๒.๖ บาดแผลกับอันตรายแก่กาย		
- ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายรับอันตรายสาหัส	๓	นาที
- ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น	๓	นาที
- ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ	๒	นาที
- ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น กรณีอาจได้รับอันตรายถึงชีวิต	๒	นาที
๒.๗ ให้นักศึกษานำเสนอใบฝึกหัดเขียนใบรายงานผลการตรวจชันสูตรบาดแผล ของแพทย์และวิจารณ์โดยอาจารย์	๑๕	นาที
๒.๘ ย้ำให้นักศึกษา ไปศึกษาด้วยตนเองเกี่ยวกับการเขียนใบรับรองแพทย์	๑	นาที
๒.๙ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๓	นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สื่อทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง;๒๕๔๔.หน้า ๒๗๓-๒๙๑

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

วิธีการ

จากผลการสอบทฤษฎี

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

รหัส

เกณฑ์แพทย์สภา

ชื่อหลักสูตร

สำหรับ

อาจารย์ผู้สอน

วุฒิการศึกษา

ช่องทางติดต่อ

วัน เดือน ปี ที่สอน

วัตถุประสงค์ทางการแพทย์

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้

แพทยศาสตร์บัณฑิต

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔

อาจารย์ นายแพทย์สมิทธิ์ ศรีสนธิ์

พบ. นบ. วว. นิติเวชศาสตร์

สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖

๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน

๖๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

วิธีการพื้นฐานในการเก็บและการรักษาสิ่งส่งตรวจ อย่างถูกต้องจากผู้ป่วยและศพ

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม วัตถุพยาน (Physical evidence), Biological evidence , Non-biological evidence , Trace evidence , Locard 's exchange principle , Chain of custody

๒. ระบุกฎหมายที่ว่าด้วยวัตถุพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ซึ่งบัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพินิจได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน”

๓. ระบุตัวอย่างวัตถุพยานทั้งทาง Biological evidence และ Nonbiological evidence ที่ใช้บ่อยในทางนิติเวชศาสตร์อย่างน้อยอย่างละ ๔ ชนิด

๔. ตระหนักความสำคัญของการรวบรวมและการตรวจวัตถุพยานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในชั้นศาลได้ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติพื้นฐาน ๔ ประการ คือ

- ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างรัดกุม
- ขั้นตอนเก็บวัตถุพยานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
- กระทำการตรวจวิเคราะห์อย่างเหมาะสม
- มีลูกโซ่การควบคุมวัตถุพยาน (Chain of custody) โดยตลอดและชัดเจน

๕. อธิบายหลักการในการวิเคราะห์วัตถุพยานซึ่งเป็นการศึกษาคุณลักษณะ ๒ ประการ คือ

- คุณลักษณะทั่วไป เช่น เป็นเลือดหรือไม่ เป็นเลือดของมนุษย์หรือไม่
- คุณลักษณะเฉพาะโดยวิเคราะห์ความเป็นเอกลักษณ์ เช่น เป็นเลือดของใคร

๖. ตระหนักความสำคัญของการเก็บวัตถุพยานที่ได้มาจากการผ่าศพ หรือจากการผ่าตัดผู้ป่วยเพื่อส่งให้พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด เช่น หัวกระสุนปืน

๗. อธิบายหลักในการเก็บรักษา การนำส่งและวิธีการวิเคราะห์วัตถุพยานจากผู้ป่วย ศพ และที่เกิดเหตุที่พบบ่อยทางนิติเวชและนิติพิษวิทยา ได้แก่ เลือด ปัสสาวะ น้ำในลูกตา คราบเลือด คราบอสุจิ น้ำลาย เส้นผม ลายพิมพ์นิ้วมือ หัวกระสุนปืน เป็นต้น

๘. รู้ถึงหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๔/๑ เมื่อผู้ป่วยไม่ยินยอมให้ทำการเก็บวัตถุพยานจากตน

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความหมายของวัตถุพยาน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒๖
๒. ชนิดของวัตถุพยาน
๓. หลักการปฏิบัติพื้นฐานและหลักการวิเคราะห์วัตถุพยาน
๔. หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๔/๑

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

วิธีการพื้นฐานในการเก็บและการรักษาสิ่งส่งตรวจ อย่างถูกต้องจากผู้ป่วยและศพ

๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ การนำสู่บทเรียน	๓	นาที
๒.๒ นิยาม วัตถุพยาน (Physical evidence)		
Biological evidence , Nonbiological evidence		
Trace evidence , Locard ‘s exchange principle Chain of custody	๖	นาที
๒.๓ กฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมาย		
วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖	๓	นาที
๒.๔ ตัวอย่าง Biological evidence และ Nonbiological evidence	๓	นาที
๒.๕ การปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับวัตถุพยาน		
เพื่อเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลและหลักการของ Chain of custody	๔	นาที
๒.๖ หลักการในการวิเคราะห์คุณลักษณะวัตถุพยาน	๕	นาที
๒.๗ หลักในการเก็บรักษา การนำส่งและวิธีการวิเคราะห์วัตถุพยาน		
จากผู้ป่วย ศพ และที่เกิดเหตุที่พบบ่งชี้ทางนิติเวชและนิติพิษวิทยา	๑๕	นาที
๒.๘ หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๔/๑	๔	นาที
๒.๙ ให้นักศึกษาซักถามและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	๔	นาที
๒.๑๐ ย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๓	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๐	นาที
รวม	๖๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- สมิทธิ์ ศรีสนธิ์. เอกสารประกอบการสอน: วัตถุพยาน. หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

- การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน
- การสอบ MCQ

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	นิติพิษวิทยา
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๗ สามารถชันสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพร่วมกับพนักงานสอบสวน ตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็น พยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ นายแพทย์สมิทธิ์ ศรีสนธิ์
วุฒิการศึกษา	พบ. นบ. วว. นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๑๘๖
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๑๒๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	

- เกสัชวิทยาเบื้องต้นโดยเฉพาะเกี่ยวกับกลุ่มยานอนหลับ ยาหล่อมประสาท สารเสพติด แอลกอฮอล์และสารพิษ

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม สารพิษ (toxic) และ นิติพิษวิทยา (forensic toxicology)
๒. ตระหนักถึงความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพกรณีตายจากสารพิษหรือสงสัยการตายจากสารพิษ
๓. อธิบายการประยุกต์ การตรวจทางด้าน นิติพิษวิทยากับงานทางด้านนิติเวชศาสตร์ เช่น
  - บอกลักษณะการตายและพฤติการณ์การตาย
  - เพื่อประกอบการใช้กำลังประทุษร้ายในกรณีข่มขืนกระทำชำเรา
  - สนับสนุนความผิดทางแพ่ง ทางอาญา ตาม พระราชบัญญัติต่างๆ เช่น พรบ.ผู้ประสบภัยจากรถ พรบ. ยาเสพติด พรบ.สุขภาพจิต เป็นต้น
๔. ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์กับการขับชี่ยานพาหนะ
๕. ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาและยาเสพติด
๖. ตระหนักถึงความสำคัญของการแปลผลทางห้องปฏิบัติการ ด้านนิติพิษวิทยาได้อย่างถูกต้อง เพื่อประกอบการออกใบชันสูตรของแพทย์เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ การตรวจผู้ป่วยคดี ใบบรรองแพทย์ต่างๆ การเป็นพยานศาลได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม

๗. รู้จักสารพิษที่พบบ่อยทางนิติพิษวิทยา และอาการที่จะตรวจพบในผู้ที่ได้รับสารพิษดังกล่าว ได้แก่ แอลกอฮอล์ ยาเสพติดประเภทโอปิออยด์ ยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน สารกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความหมายของสารพิษ และนิติพิษวิทยา
๒. การเก็บ การส่งตรวจและการแปลผลวัตถุพยานทางด้านนิติพิษวิทยา
๓. แอลกอฮอล์กับกฎหมาย
๔. กฎหมายเกี่ยวกับยาและยาเสพติด
๕. สารพิษและอาการเนื่องจากสารพิษที่พบบ่อยทางนิติพิษวิทยา

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ
  - ๑.๑ เกสซ์วิทยาเบื้องต้นโดยเฉพาะเกี่ยวกับกลุ่มยานอนหลับ ยากล่อมประสาทสารเสพติด แอลกอฮอล์
๒. ในชั้นเรียน
  - ๒.๑ การนำสู่บทเรียน ๑๐ นาที
  - ๒.๒ นิยาม สารพิษ (toxic) และ นิติพิษวิทยา (forensic toxicology) ๑๐ นาที
  - ๒.๓ การชันสูตรพลิกศพกรณีตายจากสารพิษ หรือสงสัยการตายจากสารพิษ ๑๐ นาที
  - ๒.๔ การแปลผลการตรวจทางนิติพิษวิทยา ๑๐ นาที
  - ๒.๕ อาการที่พบบ่อยในผู้ที่ได้รับสารพิษ ๗ นาที
  - ๒.๖ แอลกอฮอล์กับความสำคัญทางนิติเวชและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ พ.ร.บ. การจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ๒๐ นาที
  - ๒.๗ พระราชบัญญัติเกี่ยวกับยาและยาเสพติด ๓ นาที
  - ๒.๘ สารพิษที่พบบ่อยทางนิติพิษวิทยา ๒๐ นาที
  - ๒.๙ ให้นักศึกษาซักถามและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ๕ นาที
  - ๒.๑๐ ย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์ ๕ นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้	๑๐๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๒๐	นาที
รวม	๑๒๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- ๑.เอกสารประกอบการสอน

๒.ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. สมิตี ศรีสนธิ์.เอกสารประกอบการสอน:นิติพิชวิทยา.หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบทฤษฎี

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน

๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง

DNA กับงานนิติเวช

รหัส

นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑

เกณฑ์แพทยสภา

ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วยฯ

ข้อ ๑.๗ สามารถชั้นสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพร่วมกับพนักงานสอบสวนฯ

ชื่อหลักสูตร

แพทยศาสตรบัณฑิต

สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบา ฤกษ์อำนาจโชค
วุฒิการศึกษา	วทบ. วทม.
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชาพยาธิวิทยาคลินิก ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๓๓๘, ๐๒-๒๐๑๑๓๓๙
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๙๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	

- DNA ทางพันธุกรรมเบื้องต้น

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. นิยาม DNA, DNA Fingerprint, Autosomal DNA, Mitochondria DNA, Y-STR
๒. ตระหนักความสำคัญของการรวบรวมวัตถุพยานเกี่ยวกับ DNA เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในชั้นศาลประกอบการปฏิบัติพื้นฐาน ๔ ประการ คือ
  - ๒.๑ ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างรัดกุม
  - ๒.๒ ขั้นตอนเก็บวัตถุพยานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
  - ๒.๓ กระทำการตรวจวิเคราะห์อย่างเหมาะสม
  - ๒.๔ มีลูกโซ่การควบคุมวัตถุพยาน (Chain of custody) โดยตลอดและชัดเจน
๓. ระบุวิธีการเก็บชีววัตถุเพื่อส่งตรวจทางนิติซีโรโลยี DNA ได้อย่างเหมาะสมทั้งจากผู้ป่วยจากศพ และสถานที่เกิดเหตุ
๔. ระบุวิธีการเก็บชีววัตถุเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ในกรณีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและความผิดทางเพศอื่นๆ
๕. อธิบายการประยุกต์ การตรวจทางด้าน DNA กับงานด้านนิติเวชศาสตร์ เช่น
  - การพิสูจน์บุคคล
  - การตรวจความสัมพันธ์ พ่อ แม่ ลูก
  - การตรวจคราบเลือดจากอาวุธ
  - คราบอสุจิจากที่เกิดเหตุ
  - การตรวจอสุจิจากผู้ป่วยที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น
๖. ตระหนักความสำคัญของการเก็บวัตถุพยาน DNA ที่ได้มาจากการผ่าศพ หรือจากการผ่าตัดผู้ป่วยเพื่อส่งให้พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด
๗. ตระหนักความสำคัญของการแปลผลทางห้องปฏิบัติการ DNA ได้อย่างถูกต้องเพื่อประกอบการออกใบชันสูตรของแพทย์เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ การตรวจผู้ป่วยคดี ใบรับรองแพทย์ต่างๆ การเป็นพยานศาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
๘. อธิบายหลักในการเก็บส่งตรวจและวิธีการวิเคราะห์เกี่ยวกับวัตถุพยานที่พบบ่อยทางนิติเวช ได้แก่ คราบเลือด คราบอสุจิ น้ำลาย เส้นผม เนื้อเยื่อ เป็นต้น

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ทบทวนความรู้พื้นฐานทาง DNA
๒. การประยุกต์ใช้ DNA กับงานนิติเวช
๓. หลักการเก็บตัวอย่างและส่งตรวจ DNA
๔. การแปลผลทางการตรวจ DNA

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับ

- DNA ทางการแพทย์เบื้องต้น			
๒. ในชั้นเรียน			
๒.๑ การนำสู่บทเรียน	๕	นาที	
๒.๒ นิยาม DNA, DNA Fingerprint, Autosomal DNA, Mitochondria DNA, Y-STR	๗	นาที	
๒.๓ กฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖	๔	นาที	
๒.๔ ตัวอย่าง Biological evidence และ Nonbiological evidence	๗	นาที	
๒.๕ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับวัตถุพยานเพื่อเป็นที่ยอมรับในชั้นศาล	๕	นาที	
๒.๖ หลักการของ Chain of custody	๕	นาที	
๒.๗ หลักการในการวิเคราะห์คุณลักษณะวัตถุพยาน	๔	นาที	
๒.๘ DNA กับการประยุกต์ใช้ทางนิติเวชศาสตร์	๒๐	นาที	
๒.๙ การเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจ DNA	๕	นาที	
๒.๑๐ การแปลผลการตรวจ DNA	๔	นาที	
๒.๑๑ ให้นักศึกษาซักถามและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	๔	นาที	
๒.๑๒ ย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๕	นาที	
	ระยะเวลาการเรียนรู้	๗๕	นาที
	ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๑๕	นาที
	รวม	๙๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

- บุษบา ฤกษ์อำนวยโชค. เอกสารประกอบการสอน: Forensic DNA. หน่วยงานศูนย์พันธุศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	จากผลการสอบทฤษฎี
เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้	การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C
วิธีการ	๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน ๒. การสอบ MCQ

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	กระบวนการยุติธรรมและบทบาทของแพทย์
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๖ สามารถตรวจและให้ความเห็นหรือทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องหา หรือ จำเลย ตามความที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวน องค์กรหรือศาลในกิจการต่างๆได้ เช่น หนังสือรับรองสุขภาพ หนังสือรับรอง ความพิการหนังสือรับรองการตาย การเป็นพยานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นต้น
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔
อาจารย์ผู้สอน	ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส
วุฒิการศึกษา	นบ. นบ.ท นม. Master of Law
ช่องทางติดต่อ	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทร.๐๘๖-๘๘๕๓๘๖๗
วัน เดือน ปี ที่สอน	๑๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗
เวลาที่สอน	๑๘๐ นาที
ความรู้พื้นฐาน	กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข
วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ	
๑. นิยาม กฎหมายทั่วไป กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายวิชาชีพ ความผิดทางอาญา ความผิดทางแพ่ง กระทำผิดโดยเจตนา การกระทำผิดโดยประมาท การกระทำโดยไม่เจตนา สัญญาจ้างทำของ การละเมิด Informed consent การเกิดและการตายตามกฎหมาย	
๒. ระบุความรับผิดชอบทางอาญา ที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เสรีภาพและชื่อเสียงของผู้ป่วยจากการประกอบวิชาชีพเวช กรรม พร้อมยกตัวอย่าง เช่น	
๒.๑ การฆ่าผู้ป่วยโดยเจตนา	
๒.๒ ฐานทำร้ายร่างกายจนเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่น การตรวจรักษาและหัตถการโดยผู้ป่วยไม่ยินยอม	
๒.๓ ฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ถึงตาย	
๒.๔ ฐานทอดทิ้งผู้ป่วย	

๓. ระบุความผิดทางอาญาจากการเปิดเผยความลับผู้ป่วยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๓
๔. ระบุความผิดทางแพ่งของแพทย์ด้านความรับผิดชอบตามสัญญา และการกระทำที่เป็นละเมิด พร้อมตัวอย่าง
๕. ตระหนักความสำคัญและอธิบายผลกระทบต่อแพทย์ในความรับผิดชอบทางวิชาชีพจากการที่ไม่ได้รับความยินยอมของผู้ป่วยจากการบอกกล่าว (Informed consent)
๖. อธิบายหลักการเกิดและการตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕ และวิธีการตรวจของแพทย์เพื่อสนับสนุนการเกิดและการตายตามมาตรานี้
๗. ตระหนักความสำคัญและอธิบายผลจากแพทย์ทำทรมานปฏิบัติ (malpractice) ทั้งทางอาญาแพ่งและวิชาชีพ พร้อมยกตัวอย่าง
๘. ตระหนักความสำคัญของการศึกษากฎหมายการแพทย์ โดยเฉพาะเกณฑ์ต่างๆ ตามข้อบังคับแพทยสภาให้คุ้นเคยเพื่อหลีกเลี่ยงการตกเป็นจำเลยและการถูกร้องเรียนจากการประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายวิชาชีพ ความผิดทางอาญา ความผิดทางแพ่ง กระทำผิดโดยเจตนา การกระทำผิดโดยประมาท การกระทำโดยไม่เจตนา
๒. ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
๓. ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เช่น ละเมิด สัญญาจ้างทำของ เป็นต้น
๔. ความรับผิดชอบทางกฎหมายวิชาชีพและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
๕. ความยินยอมของผู้ป่วยจากการบอกกล่าว (Informed consent)
๖. พ.ร.บ.วิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.๒๕๒๕ และข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.๒๕๔๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๐

พ.ศ.๒๕๔๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๐

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนเข้าชั้นเรียน ให้นักศึกษา ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปสำหรับประชาชน
๒. ในชั้นเรียน

๒.๑ นิยาม กฎหมายทั่วไป กฎหมายอาญากฎหมายแพ่งกฎหมายวิชาชีพ ความผิดทางอาญา ความผิดทางแพ่ง กระทำผิดโดยเจตนา การกระทำผิดโดยประมาท การกระทำโดยไม่เจตนา สัญญาจ้างทำของ การละเมิด Informed consent

๑๐ นาที

๒.๒ ความรับผิดชอบทางอาญา พร้อมตัวอย่าง

- ความผิดที่เกิดจากการกระทำโดยเจตนา ตาม ป.อาญา มาตรา ๕๙
- ลักษณะความผิดที่เกิดจากการกระทำโดยเจตนาได้แก่
- ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง
- ลักษณะความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
- ตัวอย่างการกระทำนำมาพิจารณาความผิดในลักษณะนี้
- ลักษณะความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง
- ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับของผู้อื่น
- ความผิดที่เกิดจากการกระทำโดยประมาท
- ความผิดที่กระทำโดยไม่เจตนา
- ข้อแก้ตัวที่ไม่ต้องรับผิดชอบในคดีอาญาของแพทย์

๙ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๑๐ นาที

๒.๓ ความรับผิดชอบทางแพ่ง แพทย์อาจต้องรับผิดชอบได้เป็น ๒ ข้อคือ		
- ความรับผิดชอบตามสัญญา คล้ายคลึงกับ “สัญญาจ้างทำของ”	๕	นาที
- ความรับผิดชอบเพื่อละเมิด	๘	นาที
๒.๔ ความรับผิดชอบทางวิชาชีพ		
- ความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าว (Informed consent)	๗	นาที
- พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕	๘	นาที
- ข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖	๘	นาที
๒.๕ หลักกฎหมายอื่นๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมพึงทราบ		
ตามผนวกของแพทยสภา	๕	นาที
๒.๖ สรุปและย้ำให้ไปศึกษาด้วยตนเองให้ครบตามวัตถุประสงค์	๑๐	นาที
ระยะเวลาการเรียนรู้	๑๕๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๓๐	นาที
รวม	๑๘๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอน
- ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. แสง บุญเฉลิมวิภาส.เอกสารประกอบการสอน:กฎหมายการแพทย์.คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; ๒๕๕๖.
๒. แสง บุญเฉลิมวิภาสและเอนก ยมจินดา.กฎหมายการแพทย์.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน ; ๒๕๕๖. หน้า ๗๙-๙๐.
๓. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

วิธีการ

จากผลทดสอบทฤษฎี

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคทฤษฎีรวมไม่ต่ำกว่า C

๑. การซักถามตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในชั้นเรียน
๒. การสอบ MCQ

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

แผนการศึกษา (สำหรับอาจารย์)

เรื่อง	วิธีการผ่าศพชั้นสูตรศพคดี (สังเกตการณ์)	
รหัส	นวนอน ๔๑๑ (NVEF411) รายวิชานิติเวชศาสตร์ ๑	
เกณฑ์แพทยสภา	ข้อ ๑.๗ สามารถชั้นสูตรพลิกศพ เก็บวัตถุพยานจากศพพร้อมกับพนักงานสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดได้ สามารถออกรายงานการชันสูตรพลิกศพให้ถ้อยคำเป็นพยานในชั้นสอบสวนและชั้นศาลได้	
ชื่อหลักสูตร	แพทยศาสตรบัณฑิต	
สำหรับ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔	
อาจารย์ผู้สอนและวุฒิการศึกษา	ผศ. พล.อ.ต.นพ. วิชาญ เปี่ยมนิม	วุฒิการศึกษา พบ. นบ. อว.นิติเวชศาสตร์

	อาจารย์แพทย์หญิง จิตตา อุดหนุน	วุฒิการศึกษา พบ. วว.นิติเวชศาสตร์
	อาจารย์นายแพทย์สมิทธิ์ ศรีสนธิ์	วุฒิการศึกษา พบ.นบ. วว.นิติเวชศาสตร์
	อาจารย์ นายแพทย์ วิศาล วรสุวรรณรักษ์	วุฒิการศึกษา พบ. นบ. วว.นิติเวชศาสตร์
ช่องทางติดต่อ	สาขาวิชานิติเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โทร ๐๒-๒๐๑๑๔๕, ๐๒-๒๐๑๑๘๖	

วัน เดือน ปี ที่สอน ๑๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เวลาที่สอน ๑๘๐ นาที

ความรู้พื้นฐาน

ทบทวนความรู้จากการเรียนในภาคทฤษฎีเรื่องการชันสูตรพลิกศพในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ
๒. การชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ
๓. การพิสูจน์บุคคล
๔. การตาย การเปลี่ยนแปลงหลังตาย การประมาณเวลาตาย
๕. การตายโดยผิดธรรมชาติ
๖. การตายกะทันหันและไม่คาดคิด
๗. การผ่าศพคดี และการเขียนรายงาน

วัตถุประสงค์การศึกษา (วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม) เมื่อผ่านการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถ

๑. ระบุวิธีการและขั้นตอนการรับแจ้งการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุจากพนักงานสอบสวน (ตำรวจท้องที่) และการแจ้งให้แพทย์และผู้เกี่ยวข้องออกไปชันสูตรพลิกศพ ของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยรับแจ้งการชันสูตรพลิกศพของโรงพยาบาลหรือหน่วยนิติเวชของโรงพยาบาล
๒. ระบุเครื่องมืออุปกรณ์ที่ต้องนำไปใช้ในการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ
๓. ระบุบทบาทหน้าที่ของแพทย์ ในการร่วมปฏิบัติงานและประสานงานในการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุทุกกรณี (กรณีตายโดยผิดธรรมชาติ ตายโดยวิสามันตรายฆาตกรรม และตายระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่) กับเจ้าหน้าที่ชันสูตรพลิกศพฝ่ายอื่นๆ ได้ถูกต้องสมบูรณ์และมนุษย์สัมพันธ์อันดี
๔. ชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด
๕. เขียนบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุตามแบบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (แบบ ค.๑๐ - ต. ๕๑๙ หน้าแรก) ได้อย่างถูกต้อง
๖. ตระหนักความสำคัญและระบุขั้นตอนในการส่งศพไปชันสูตรเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามเป้าหมายของการชันสูตรพลิกศพ (ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๕๔) ณ โรงพยาบาลของผู้ชันสูตรเองหรือส่งต่อไปโรงพยาบาลอื่น สถาบันนิติเวชวิทยา หรือสถานที่อื่นที่จัดไว้ เพื่อการชันสูตรพลิกศพได้อย่างเหมาะสม
๗. ชันสูตรพลิกศพภายนอก ชันสูตรโดยการผ่าศพตรวจด้วยตาเปล่าและการเก็บชิ้นเนื้อเพื่อส่งตรวจทางจุลพยาธิวิทยาได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและสมบูรณ์
๘. เก็บชีววัตถุ เช่น เลือด คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม สารคัดหลั่งต่าง ฯลฯ จากการชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ และ / หรือ ณ โรงพยาบาลเพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการต่างๆ เช่น นิติพิษวิทยา นิติซีโรโลยี DNA จุลชีววิทยาได้อย่างเหมาะสม
๙. ระบุขั้นตอนการผ่าตรวจศพคดีเพื่อหาสาเหตุการตายในกรณีเฉพาะ ได้แก่ Air embolism , Pneumothorax , Deep vein thrombosis , Cord injury , ช่มชืนและ ฆ่า (Rape) การผ่าตรวจบริเวณคอจากกรณีแขวนคอ รัดคอ บีบคอ
๑๐. ประมวลสิ่งที่ตรวจพบจากการตรวจศพ เพื่ออธิบายเกี่ยวกับผู้ตายคือใคร การประมาณเวลาตาย สถานที่ตาย สาเหตุการตาย พฤติการณ์การตาย และกลไกการตาย

๑๑. เขียนหนังสือรับรองการตายตามแบบ ท.ร. ๔/๑ ตอนที่ ๑ ของสำนักงานทะเบียนราษฎรได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

๑๒. เขียนรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพของแพทย์ ตามแบบใบความเห็นของแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ(แบบ ค.๑๐ - ต. ๕๑๙ หน้าหลัง) ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

๑๓. อธิบายสาเหตุการตายแก่ญาติ พนักงานสอบสวน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยตระหนักถึงมนุษยสัมพันธ์อันดี

เนื้อหาวิชาที่สอนโดยสังเขป

๑. วิธีการและขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพคดี ฆ ที่เกิดเหตุ การตรวจศพคดี ฆ โรงพยาบาล และการผ่าศพคดี

๒. ตรวจและวินิจฉัยเกี่ยวกับการพิสูจน์บุคคล สถานที่ตาย การเปลี่ยนแปลงหลังตาย สาเหตุการตาย และพฤติการณ์การตาย

๓. การเขียนรายงานเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพคดีและการเขียนหนังสือรับรองการตาย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

๑. ก่อนการเรียนรู้ ให้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับความรู้จากการเรียนในภาคทฤษฎีเรื่องการชันสูตรพลิกศพในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ

๑.๒ การชันสูตรพลิกศพ ฆ ที่เกิดเหตุ

๑.๓ การพิสูจน์บุคคล

๑.๔ การตาย การเปลี่ยนแปลงหลังตาย การประมาณเวลาตาย

๑.๕ การตายโดยผิดธรรมชาติ

๑.๖ การตายกะทันหันและไม่คาดคิด

๑.๗ การผ่าศพคดี และการเขียนรายงาน

๒. การปฏิบัติงาน แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม

หมุนเวียนมาปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ ดังนี้

๒.๑ เข้าร่วมสังเกตการณ์ชันสูตรพลิกศพ ฆ ที่เกิดเหตุกับ อาจารย์ตามการแจ้ง

แล้วเขียนรายงานการชันสูตรพลิกศพ ฆ ที่เกิดเหตุ ส่งธุรการหน่วยนิติเวช

ภายในเวลาที่กำหนด

๓๐ นาที

๒.๒ การผ่าตรวจศพ

- แต่ละกลุ่มรับมอบหมายให้เข้าร่วมการผ่าศพคดีกับอาจารย์

๖๐ นาที

- นักศึกษาแต่ละคนเขียนรายงานคนละ ๑ ฉบับ

เกี่ยวกับหนังสือรับรองการตายและรายงานแนบท้าย

ในหน้าหลังของแบบ ค. ๑๐ - ต. ๕๑๙ ให้สมบูรณ์

๒๐ นาที

- นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำรายงานเกี่ยวกับการผ่าศพ

ตามรูปแบบที่อาจารย์กำหนด

๒๐ นาที

- นักศึกษาส่งรายงานทั้งหมดที่ธุรการหน่วยนิติเวช ภายในเวลาที่กำหนด

๒.๓ นักศึกษาร่วมถกแถลงและวิจารณ์เกี่ยวกับชันสูตรพลิกศพที่ได้ร่วมปฏิบัติกับอาจารย์

๒๐ นาที

๒.๔ ให้นักศึกษาซักถาม สรุป สิ่งที่ได้เรียนรู้ และย้ำให้ ไปศึกษาด้วยตนเอง
ให้ครบตามวัตถุประสงค์

๑๐ นาที

ระยะเวลาการเรียนรู้	๑๖๐	นาที
ระยะเวลาพักระหว่างชั่วโมง	๒๐	นาที
รวม	๑๘๐	นาที

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการสอน
๒. ชุดการนำเสนอโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

โสตทัศนูปกรณ์

LCD projector และ คอมพิวเตอร์

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม

๑. วิชาญ เปี้ยวนิม.นิติเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ ๔.กรุงเทพฯ:ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี;๒๕๕๖.
๒. สมิตี ศรีสนธิ.เอกสารประกอบการสอน.หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.
๓. จิตตา อุดหนุน.เอกสารประกอบการสอน.หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.
๔. วิศาล วรสุวรรณรักษ์.เอกสารประกอบการสอน.หน่วยนิติเวช ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ; ๒๕๕๖.
๕. แสง บุญเฉลิมวิภาสและเอนก ยมจินดา.กฎหมายการแพทย์.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน ; ๒๕๔๖.
๖. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์.นิติเวชศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง;๒๕๔๔.

การวัดผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

จากผลการสอบปฏิบัติ

เกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

การอิงกลุ่มโดยได้เกรดในภาคปฏิบัติรวมไม่ต่ำกว่า C

วิธีการ

๑. การซักถาม ตอบคำถามและร่วมอภิปรายของนักศึกษาในขณะปฏิบัติงาน
๒. การสอบ OSCE
๓. รายงานการชันสูตรศพคดีและการออกหนังสือรับรองการตาย

การปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

